

Naročnina

Dnevna izdaja

za kraljevo Jugoslavijo

mesечно 25 Din

polletno 150 Din

celoletno 300 Din

za inozemstvo

mesечно 40 Din

podejska izdaja

celoletno v Jug.

slaviji 120 Din, za

inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III

Rekopisi se ne vračajo, nevrnjeni

pisma se ne sprejemajo - Uredništvo

telefon št. 2050, upravitelja št. 2328

SLOVENECE

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov

1. stop. peti-vrsta

maloglasni po 150

in 20, večji oglaš

nad 45 mm v širini

po 3 in 4 Din, v

uredniškem delu

vrstica po 10 Din

p. Pri večjem g

naročilu popust

Izide ob 4 zjutraj

razen ponedeljka in

dneva po prazniku

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ulici št. 6 - Lekovni

račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349

za inostrane, Sarajevo št. 7563, Zagreb

št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Nujna potreba

Vse te dni smo še vedno v svetovnem razpoloženju. Jasele po naših domovih in svetistihi nas še vedno spominjajo božične skrivnosti, ki je bila med prvimi razodevanjem ubogim pastirjem, pobožnemu Simeonu in Ani in modrim iz daljne dežele. Ubogi, pobožni in modri — vsi so se nemudoma odzvali in verovali razodetju. In tako je ostalo vse dni do danes.

Ubogo in delavno ljudstvo je vzljubilo krščanstvo, zato ker mu njega nauk poleg nadnaravnega odrešenja prinaša enakopravnost in osvobodjenje suženjskih in hlapčevskih vezi. K mističnemu razglabljanju nagnjene duše najdejo v krščanstvu svoje polno zadoščenje in usmerjenost. Modri, — mislimo one, ki so resnično modri, pa najdejo v krščanstvu odgovor na vsa najvažnejša vprašanja življenja.

Ostanimo zaenkrat pri delovnem ljudstvu. Zgodovinski razvoj Cerkve kaže, da je med širokimi plastmi naroda pridobivala svoje najboljše in najvestejše pripadnike. Med ubogim, delovnim ljudstvom je bilo vedno največ zmisla za krščanski etos. Kadar je šlo za žrtve, so vedno oni pokazali največjo pripravljenost.

Tako je bilo vedno v preteklosti, tako je deloma še danes. Deloma. Krščanstvu sovražno svetovno naziranje je uspelo, da je v poslednjih dobah odtujilo mnogo delovnega ljudstva od Cerkve. V tej smeri in k temu cilju se vrši ogromna, organizirana propaganda svobodomiselnosti in brezverstva. Izrabljajo se vse človeške slabosti, ki jih kažejo cerkvene naprave, stanovitim se ne priznana tudi z najbolj fanatičnim terorjem. To je resnica. A ne smemo zamolčati, da so mnogo krivi tudi katoličani sami. Krščanstvo ni odpovedalo, a odpovedali so mnogi, ki naj bi bili nositelji krščanstva. Kapitalistični način produkcije je ustvaril take gospodarske razmere, da more en človek združevati v svojih rokah zelo mnogo zemeljskih dobrin in doseči veliko gospodarsko oblast. Mnoge je premagala skušnjava sebičnosti in želja po oblasti, da so pozabili na pravico in ljubezen in zaslužili delovnega človeka. Čeprav so s takim početjem notranje pogazili krščanstvo, so se mnogi na zunaj vseeno radi kazali kot predstavniki in celo prvoboritelji za katoliške principe. To je vznevoljilo in odbilo delovnega človeka, ki je posledje menil, da mu taka Cerkve in tako krščanstvo, kakor so ga te vrste zastopniki predstavili, ne bo nudilo zaslombe v njegovi upravičeni borbi za boljše mesto pod solncem.

Veliko onega ljudstva, ki je skoz stoletja tvorilo jedro Cerkve, se je toraj pričelo notranje obračati proč od Cerkve, tako drugod, kakor deloma tudi pri nas. In ne moremo si misliti bolj konkretne naloge, ki naj bi jo prevzela Katoliška akcija, kakor je vrnitev delovnih ljudskih plasti nazaj k Cerkvi.

Da bi Cerkve ne našla za to primernih sredstev? Še vedno in za vsak čas je v svoji neizčrpni nadnaravni zakladnici odkrila primerno zdravilo, gotovo ga bo tudi za sedanjí čas. V času, ko je dušno pastirstvo bilo v nevarnosti, so nastali posebni redovi, da so zlu odpomogli. Ko je šlo za osvoboditev svete dežele, so zopet nastali viteški redovi s ciljem, boriti se z mečem v roki proti nevernikom. Ko je Cerkve dosegla tudi politično oblast in pričela bogateti, so kot potreben in primeren regulator nastali beraški redovi in izvrstno rešili svojo nalogo. Ko je bila nevarnost, da se v rimsko Cerkve zanese neednost, je Ignacij ustanovil jezuite. V neprestanem, življenjskem krogotoku Cerkve je vsak čas prinesel nekaj posebnega, času in potrebam primernega.

Docela nič nemogoča ni misel, da sedanje duševne potrebe delavstva vzbude nek nov način duhovnega pastirstva med njimi. Mi vemo, da nekaj podobnega vrše med delavkami že laične setre, ki so zaenkrat razširjene le po Holandski in Belgiji. Kot tovarišice žive med ostalimi delavkami docela nepoznane. Nimajo ne skupnega življenja, ne skupnih molitev, tudi kake uniforme ne. Pomešane žive med ostalimi delavkami. Z njimi delajo, stanujejo in žive vršče svoje poslanstvo le z živim krščanskim zgledom in dobro besedo. Ta način se je izvrstno obnesel in je nekaj podobnega v teku tudi za moški laični red.

Vse to je za naše razmere očitno še precej daleč. A misli na pridobitev delavstva Cerkvi se kljub temu ne sme opustiti. Delavstvo je danes zelo nezaupno do drugih stanov. Mnogi naravnost odklanjajo vse, kar ne prihaja neposredno iz njihovih vrst. Hvala Bogu je med njimi še zelo veliko vernih in poštenih mož. Te je treba organizirati in navdušiti za apostolsko delo. Nič nemogočega ni v tem, posebno mladina ima mnogo idealizma za misijonsko delo. Nič drugega ne vrše med velikimi zapadnimi narodi, Francozi, Belgijci, Holandski in Angleži Zosisti

Haaška konferenca otvorjena

Zastopanih je 15 držav — Konferenco otvoril Jaspar — Izvoljena dva odbora, za nemške in za vzhodne reparacije — Konferenca bo do 18. januarja zaključena

Haag, 3. jan. (Tel. »Slov.«) V Haagu so se zopet začeli živahni dnevi, kakor meseca avgusta. Promet je še živahnejši, ker so se vse delegacije nastanile v Haagu samem, dočim so preje stanovale tudi v Scheweningenu.

Sedaj je zastopanih 15 držav, dočim jih je bilo lansko leto 12. Zvečer se vrstijo sprejemi na kolodvoru. Prvi je prišel angleški generalni tajnik konferenc sir Moric Hankey. Nato je sledila belgijska delegacija z Jasparjem, Huyssmansom in Franciscum, francoska s Tardieujem, Briandom, Cheriom in Louchermom, katere je pozdravljala na kolodvoru velika množica ljudi. Dalje so prišle bolgarska delegacija z zunanjim ministrom Burovom, finančnim ministrom Molovom in z ravnateljem uprave bolgarskih dolgov dr. Stojanovom, češkoslovaški delegat Osusky, portugalski delegat Fernandez, nekoliko pozneje češkoslovaška delegacija pod vodstvom dr. Beneša, japonski delegat Adacei in grška delegacija pod vodstvom Politisa. Venizelosa pričakujejo danes popoldne. Ponoči je prišla avstrijska delegacija pod vodstvom dr. Schobra in finančnega ministra Jucha skupno z angleškim poslanikom Phippsom, ki velja za posebnega strokovnjaka v vzhodnih reparacijskih vprašanjih ter končno madjarska in poljska delegacija. Danes popoldne je dospela nemška delegacija in angleška pod vodstvom Snowdena in Grahama.

Haag, 3. jan. (Tel. »Slov.«) Danes popoldne ob 17 je bila otvoritvena seja drugega dela haaške konference. Ker gre oficijelno samo za nadaljevanje prve konference, je bila meseca avgusta prekinjena, ni otvoril zasedanja nizozemski zunanji minister Belaerts, temveč predsednik plenarne konference Jaspar. Kot nove članke je pozdravil francoskega ministrskega predsednika Tardieuja, oba nemška ministra Moldenhauera in Schmidta, kakor tudi avstrijske, madjarske in bolgarske delegate, ki so prvič prišli v Haag. S tem je bila slovesna otvoritev v glavnem končana.

Takoj nato se je začelo stvarno delo. Postopek je bil sedaj

Delo vlade v letu 1929

(Iz poročila gradbenega ministrstva.)

V preteklem letu je izdelalo ministristvo dva zakona (o drž. in samoupravnih cestah) ter pet uredb k obema zakonoma. Predložilo pa je pet zakonskih načrtov in sicer o: razlastitvi, pošti, izkoriščanju vodnih sil, elektrifikaciji države in gradbeni zakon.

Ceste.

Za popravo cest se je izdalo 100 milijonov dinarjev.

Avtomobilski promet se je bil omogočil na cesti Skoplje—Uroševac, dogradile pa so se ceste: Berane—Andrijevica, Belgrad—Smederevo, Belgrad—Lazarevac.

Zgradile so se te nove ceste: Bijelo Polje—Berane, pot ob dolini Ibra, ki veže Kraljevo z Raško, Užice—Vardište in Rudo—Plevlje bosta skoraj dograjeni. Cesta Belgrad—Avala in Belgrad—Rakovica se bosta asfaltirali. V vsem je bilo lani izročenih prometu 177 km novih cest.

Mostovi.

Od večjih mostov so se zgradili: železni: čez Drino pri Zvoniku (dolga 208 m), čez Ibro pri Kraljevu (180 m), čez Tiso pri Titelu (454 metrov), čez Vardar pri Velusu (150 m), čez Moravo pri Manojlovci (120 m) in železo-betonski čez Bosno pri Visokem (100 m).

Grade se mostovi: železni: čez Savo pri Šabcu (680 m), čez Neretvo pri Čapljinu (150 m), čez Krko pri Štradi, čez Kolpo pri Sisku, čez Moravo pri Tešici (150 m) in čez Resavo pri Despotovcu (50 m).

Gradili pa se bodo mostovi: čez Iber pri Kosovski Mitrovici, čez Zrmanjo pri Obrovu, čez Rasino pri Obilježevu, čez Nišavo pri Nišu, čez Skrapeža pri Požegi, železni čez Soro pri Medvodah in železo-betonski čez Savo pri Gozdu.

Železniške proge.

Trasiranje Jadranske železnice Belgrad—Kotor se je nadaljevalo in so dovršili načrti za licitacijo prog: Arandjelovac—Lazarevac, Valjevo—Banja Luka, Bihać—Zrnjalja, Priboj—Prijevalje in Bičica—Nikić.

Ze izdelan je del Jadranske proge: Kragujevac—Kraljevo (56 km). V Kraljevu se gradi velika železniška delavnica za popravilo vagonov in lokomotiv.

Na progi Kraljevo—Raška (69 km) je prevrtanih in deloma že vzdanih 14 tunelov. Polaga se tuj pri Kraljevem in bo proga letos gotova do Lopatnice (18 km).

Na progi Raška—Mitrovica (69 km) je prevrtanih vseh sedem tunelov. Vsa proga bo polati izročena prometu.

Proga mesto Priština—Glogovci (Peč), dolga 28 km, bo gotova v drugi polovici leta.

Razven tega se na Jadranski progi gradita še dva velika tunela in to tunel Bela Roka (dolga 3840 m) in Saranovski tunel (1490 m).

Nadalje se grade te proge: Prokuplje—Kuršumlija (34 km) in je del proge že gotov.

Proga Bitolj—Prilep (46 km) bo izročena prometu začetkom tega leta in ravnotako tudi proga Krapina—Rogatec (19 km).

Proga Bakar—Prislinišće (10 km) se gradi.

Od ozkotirnih prog so v delu: Raštelica—Bradina (8 km) s 3220 m dolgim tunelom skozi Ivan planino. Trebinje—Bileće (31 km) in Belgrad—Obrenovac. V vsem je bilo letos čisto gotovih 105 km novih prog.

Hidrotehnična dela.

Poročilo podrobno navaja vsa dela, ki so se na državni račun izvršila za regulacijo rek, utrđitev obali in vzdrževanja kanala in plovnosti rek. Od teh del se izvrše v Sloveniji ta dela: načrti za regulacijo Save pri Javorniku, regulacija Mure pri Veržetu, regulacija Savinje pri Celju, utrđitev Save pri Ljubljani, Savinje pri Sv. Petru, Drave pri Ormožu.

Ministrstvo je zgradilo, odnosno gradi tudi več vodovodov zlasti v primorskih letov ščih.

Poslopja.

Ministrstvo je dovršilo poslopje ministrstva za šume in rude. Dočje doma na Mirju, mnogih univerzitetnih poslopij v Belgradu in Zagrebu ter mnogo drugih stavb. Pripravlja tudi razne načrte, med drugim za (pravoslavni) cerkvi v Ljubljani in Celju.

Pošta.

Upeljali so se novi stroji za žigosanje pošt-nih pošilk. Z ozirom na sklepe londonskega poštno-svetovnega kongresa se vrše priprave za uvedbo nove poštne konvencije dne 1. junija 1930. Zelo se je zboljšal paketni promet in tudi pomorski.

Pošta je prevzela ves avtobusni promet v Črnigori in uvedla nekaj novih pošt-nih avtobusnih zvez, ki so narasle od 38 prog z 2733 km na 45 prog s 3258 km.

V Belgradu in Ljubljani se je uvedla dostava pošilk potom avtomobilov, pripravljala pa uvedbo motociklov v večjih mestih za zbiranje pisem.

Tudi napredek v zračni dostavi pošt je velik.

Tekom leta je bilo 11 kontraktualnih pošt spremenjenih v državne, 207 državnih pa v kontraktualne, s čemur so se dosegli veliki prihranki.

Telegraf in telefon.

Uvedla se je nova vrsta pisemskih brzojav in to v prometu: z Nemčijo, Čehoslovaško,

Kardinal Pacelli -- naslednik Gasparrijev

Milan, 3. jan. (Tel. »Slov.«) »Corriere della Sera« potrjuje, da je kardinal državni tajnik Gasparri zaradi svoje bolezni končno prosil za odpust kot kardinala državnega tajnika in da je papež sedaj njegovi prošnji ugodil. Za njegovega naslednika je bil imenovan bivši berlinski nuncij, kardinal Pacelli.

Napetost med Italijo in Švico

Posledica protifašistovske zarote v Parizu — Grožnje ital. listov

Pariz, 3. jan. (Tel. »Slov.«) Po aretaciji italijanskih emigrantov Tarchianija, Ciance in Sardiella radi zatiranje bombažnega komplota proti italijanski delegaciji Društva narodov v Ženevi se je preiskava razširila tudi na deželo. V Lyonu, Marseillu in Nizzi iščejo med italijanskimi emigranti sokrivce, ki bi imeli atentat izvršiti.

Rim, 3. jan. (Tel. »Slov.«) Radi odkritja protifašistovskega komplota v Parizu je nastala precejšnja napetost med Italijo in Švico. Italija očita sosedni republik, da Švica, četudi so italijanski policijski agenti sproti obveščali švicarske oblasti o nameravanih podjetjih antifašistov v Švici, ni postopala tako energično, kakor bi bilo pričakovati. Glavni italijanski listi so danes skoro v enaki obliki objavili zahtevo, da švicarska vlada izžene ali onemogoči škodljivo delovanje tamkajšnjih protifašistov ter grozijo obenem, da si bo Italija sicer pridržala, sprožiti pred Društvom narodov v Ženevi vprašanje, ali je mogoče, da ostane sedež Društva narodov v deželi, ki delegatom tujih držav ni pripravljena dati ali pa ne more dati potrebnega varstva.

Listi navajajo, da bi Italija izvajala posledice, če Švica ne bi ugodila italijanskim zahtevam, ali če bi Društvo narodov s svoje strani iz tega ne izvajalo posledic. »Giornale d'Italia« povdarja, da je postopanje švicarske vlade napram v Švici živečim protifašistom predpogoj za ohranitev korektnih odnosov med obema državama. Če bi pa politično rovarjenje ital. emigrantov v Švici ostalo še nadalje nemoteno, bi bilo to tudi nezdružljivo z nadaljnjim bivanjem Društva narodov v Ženevi. Italijanska vlada mora to vprašanje v kratkem sprožiti pri Društvu narodov. Društvo narodov potrebuje mir in varnost za svoje kretanje. Te naloge se v Švici ne izpolnjujejo več popolnoma in nikakor ne morejo prihajati v Ženevo delegacije, katerih člani se osebno ne bi čutili varne. Jasno je, da v takem primeru morajo dotične delegacije v interesu Društva narodov samega zahtevati preložitve v mirnejšo, varnejšo in nevtralnejšo deželo. Končno piše tudi »Tribuna« ostre očitke proti švicarski policiji, da se ne briga za stvari, ki se gode pred njenimi očmi.

Strašna letalska nesreča

Dva aeroplana trčila in zgorela — 10 ljudi ubitih

Newyork, 3. jan. (Tel. »Slov.«) Nad Tihim oceanom pri Los Angelesu se je zgodila velika letalska nesreča. Dve letali Fox-filma sta v četrtek popoldne v višini 700 m trčili skupaj nad morjem, se vneli in padli v morje. Ubilih je 10 oseb, in sicer dva pilota, 7 filmskih operaterjev in direktor Fox-filma. Tretje letalo, s katerega bi se moralo filmovati manevriranje ostalih dveh letal za film »Taki močje so nevarni«, se je vrnilo na letališče Santa Monica in poročalo o nesreči. Takoj so odpluli motorni čolni iz raznih bližnjih kopalšč, dosegli so kraj nesreče ob mraku in našli tri trupla ponesrečenecov, o letalih samih pa ni bilo nobenega sledu. Nesreča se je zgodila tako hitro, da s tretjega letala nihče ni opazil, kako sta se letali zaleteli drugo v drugega, temveč so opazili samo, kako sta letali gorci padli v morje in se takoj potopili.

Santa Monica, 3. jan. (AA.) Ko je slavna igralka Mary Astor doznala, da se med žrtvami davišnje letalske nesreče nahaja tudi njen mož, je padla v nezavest. Prepeljati so jo morali v njeno vilo v Hollywoodu, kjer jo negujejo zdravniki.

Pomen Weygandovega imenovanja

Pariz, 3. jan. (Tel. »Slov.«) Imenovanje generala Weyganda za šefa velikega generalnega štaba se v desničarskih listih pozdravlja kot znak, da Francija zaradi mirovne zunanje politike ne bo žrtvovala svoje vojaške varnosti. Levičarski listi protestirajo proti temu nadnemu imenovanju, češ, da je to izrecno politično imenovanje reakcije.

Ses'anek Grandia s Stimsonom

Rim, 3. jan. (Tel. »Slov.«) Ameriški državni tajnik Stimson je danes po ameriškem poslaniku izročil italijanskemu zunanjemu ministru Grandiju povabilo za predrazgovor o londonski konferenci. Italijanski zunanji minister je povabilo sprejel ter se bo sestel s Stimsonom 19. jan. v Londonu.

Naseljevanje v Novo Zelandijo omejeno

Wellington, 3. januarja. (AA) Novozelandska vlada je sklenila ohraniti dosedanje omejitve glede priseljevanja v Novo Zelandijo. Dosdanje omejitve bodo trajale nadaljnjih 12 mesecev.

Drobne vesti

London, 3. jan. (Tel. »Slov.«) »Daily Telegraph« doznava iz vladnih krogov, da bo delavska vlada prvi prelom ruske propagande prežrla in da bo vložila diplomatski protest šele, če se bo propaganda ponovila.

Varšava, 3. jan. (AA.) Minister finance Matuszewski je včeraj tekom svojega govora o proračunu v sejmskem odboru izjavil, da proračun Poljske nekaj let ne sme prekoračiti vsote treh milijard zlotov. Sedanji proračun znaša 2,7 milijard zlotov.

Rim, 3. jan. (AA.) V proslavo poroke italijanskega prestolonaslednika Umberta z belgijsko princezo José Marijo bo prirejena v Rimu veličastna iluminacija. Vsi spomeniki in arheološke stavbe bodo bajno razsvetljene. Uporabiti nameravajo več ko 50.000 žarnic, 5000 metrov žice in 300 reflektorjev.

telefonska mreža v Belgradu, Zagrebu in na Bledu.

Poštna hranilnica.

Poročilo nato podrobno navaja delo Poštne hranilnice. Število čekovnih računov je naraslo od 16.500 na 18.000, stanje vlog od 666 na 850 milijonov. Število vlagateljev je znašalo 57.000, stanje vlog pa 100 milijonov proti 36 36 milijonom v prejšnjem letu.

Poštna hranilnica daje denar domačim zavodom po relativno zelo nizki obrestni meri. Koncem leta so znašala ta posojila 300 milijonov. Razven tega je izdala poštna hranilnica na lombard državnih papirjev nad 100 milijonov in vložila nad 200 milijonov dinarjev v državne papirje.

Zmaga radikalizma

(Bilanca boljševizma v preteklem letu.)

V preteklem letu 1929 zaznamuje boljševizem prelom s tradicijo leninizma. Stalinsicer pravi, da je to leto prineslo začetek brezobzirnega in konsekventnega izvrševanja Leninovega programa. Toda je le brutalna osebnost diktatorja, ki hoče izsiliti deželi to priznanje. Res je, da je Stalin taktiko v vsem izradikaliziral. Radikalizem je vse objel: notranjo in zunanjo politiko, gospodarsko in kulturno polje. Bil je videz, kakor da je boljševizem 11 let pred gotovimi velikimi problemi okleval. V 12 letu pa je navalil z vso silo, da pod svojo dogmo in silo ukloni vse nasprotujoče mu mehanične in duhovne sile, ali pa jih stre.

Iz tega gigantskega boja, ki pretresa šestino površja naše zemlje, naj omenimo samo štiri, najbolj značilne pojave preteklega leta.

Stalinova popolna zmaga nad tekmeči. Vsi večji, globokomislečni duhovi boljševizma so odstranjeni. Oni močje, ki so pomogli Leninu ustvarjati boljševiško ideologijo in ki duševno nadkriljujejo Stalina in ki bi bili prej kot on poklicani, da izvedejo ideološki testament svojega mojstra, so odstavljani ali utesnjeni na nižja, brezpomembna in podrejena mesta, nekaj pa jih živi v pregnanstvu. Nad duhovnim boljševizmom je na celi črti zavladala organizacija in sila.

Raztegnitev razrednega boja na vasin deželo je drug značilen pojav preteklega leta. Videz pa je, da je tukaj boj mnogo težji, kot so si ga predstavljali boljševiki sami. »Front« proti kmetom se širi iz mest in delavskih revirjev. Od Urala do Kavkaza pa daleč preko neizmernih ruskih poljan pokajo puške. To so usmrčenja kmetov, ki se upirajo boljševiški oblasti, ki nečjejo oddajati zahtevanega žita, ali člani verskih sekt pa tudi pravoslavni Rusi, ki ne puste onečasti svojih ikon in cerkva. G. P. M., ta črna senca, ki leži nad Rusijo, ne poroča o posameznih slučajih, ampak izdaja prava bojna poročila izza Volge in Dona. Večkrat se zgodi, da vaške boljševiške komisarije vzame noč... Tudi se primeri, da kmetje s kamenjem in kolmi naježeno kako komisijo, ki pride v vas, da zapre cerkev in jo spremeni v »klubove« prostore. V takem slučaju je poleg upornih kmetov vedno ustreljen tudi vaški svečenik, naj je že soudeležen ali ne.

Neizprosna protiverska ofenziva, to je tretje značilno obilježje preteklega leta. Organizacijo mladih »brezbožnežev« skušajo sistematično izvesti do zadnje vasi. Zep prejšnja leta so se javno borili proti praznovanju praznikov, zlasti proti veliki noči in božiču. Od državne strani so se za te dni prirejali posebni obhodi in sestanki, ki naj osmešijo krščanski pomen praznikov. V zadnjem letu pa je vse to bilo še podesetorjeno in seglo so še po novih sredstvih. Poročali smo že o tem, da boljševiki podirajo in zaplenjajo cerkve, ikone, da sekularizirajo samostane.

Puška in baklja naj ruskemu človeku ubijeta v glavo »kolektivno mišljenje«. Toda, tudi Stalin ve, da puška lahko ubije človeka, ne more pa še izruvati duše in kulture. Zato je segel diktator po sredstvih, ki naj izrujejo versko rusko kulturo in jo nadomeste z ateistično.

Enajst let so se boljševiki posluževali Gregorijanskega koledarja. Toda ta spominja na krščansko tradicijo. Zato so ga v 12 letu revolucije odpravili in uvedli gospodarski koledar, ki je praktično vpeljan od 1. decembra 1929, a stopi zakonito v veljavo s 1. januarjem 1930. Po novem koledarju se bo pričelo leto 1. oktobra in se končalo 30. septembra. Leto je razdeljeno na 12 mesecev po 30 dni. Vsak mesec ima šest tednov in vsak teden 5 dni. Celo leto ima 72 delovnih tednov in en praznični teden. Dnevi izgube sedanja imena in so označeni z barvami: rumen, roza, rdeč, moder in zelen. Praznični teden je iz te skale izvzet.

Nova koledarska reforma naj zviša produkcijo. Ze preje so uvedli in tudi domala povsod izvedli »nepretrgan delavnik«. Tega naj sedaj podpre tudi koledarska reforma. Tovarne, uradi, trgovina so poslej razdeljene v »barvne skupine«, iz katerih je razvidno, kdaj poslujejo: na rumen, roza, rdeč, moder ali zelen dan. Po štirih delovnih dneh imajo en dan prost, vendar tako, da nikdar ne počiva vse delo.

Kakšen bo gospodarski učinek te reforme, danes še ni mogoče prerokovati. Gotovo pa je, da pomeni popolno razsulo za versko in družinsko življenje. Vsaka sled za nedeljo je z novo reformo radikalno izbrisana, prav tako tudi veliki krščanski prazniki, božič, binkošti, velika noč. — Člani ene družine, ki so zaposleni v raznih obratih, ne bodo več sedali istočasno k mizi, ne se vlegali k počitku. Nova reforma bo raztrgala osnovno ednico človeške družbe, ločila moža in ženo, odtujila otroke domačemu ognjišču. Družinska sreča in ljubezenska vez med starši in otroci je nasprotna duhu komunizma, zato boljševiki razbijajo družino.

To je torej enoletna bilanca boljševiške Rusije. — Stalin diktira nov red, nove življenjske zakone, ki naj izločijo ruski narod iz ostalega človeštva. Nekaj podobnega je počela tudi francoska revolucija. Živo dvomimo, da bi Stalinu bilo usojeno več sreče.

Slovenci na Nizozemskem

Hoensbroek, 28. decembra 1929.

Splošno Vam je znana visoko kulturno stoječa mala država Nizozemska; ni pa vsem znano, da prebiva in dela tukaj toliko nas Jugoslovancev, predvsem Slovencev, ki so prišli večinoma šele po vojni. Največ jih je iz Nemčije, radi slabih ekonomskih razmer; potem so začeli prihajati tudi iz Francije in Belgije, zadnje čase pa naravnost iz Jugoslavije. Mnogo Slovencev je pa tudi s Primorskega (Italije). Mislim, da lahko rečem, da je število Slovencev tu preko dva tisoč. Zaposleni so večinoma v rudnikih, in so kot rudarji tudi čislani.

Glavne slovenske naselbine se nahajajo v Heerlenu, Brunssumu, Hoensbroeku, Eygelshoven in Lutterade in Waubachu. Stanujejo večinoma v lepo moderno urejenih delavskih kolonijah. Vsaka družina ima obširno stanovanje, opremljeno z elektr. lučjo, kakor tudi s plinom za kuhanje. Te kolonije so pa večinoma last katoliških organizacij, ki imajo pod vodstvom znanega socialnega voditelja prof. dr. Poelsa (vod. kršč. del. organizacije) ogromne zasluge za povzdigo stanovanjskih razmer v industrijskem revirju.

Lepe stanovanjske naprave so privabile tudi že več inozemcev na ogled, še celo Nemci so pohvalili lepo urejene kolonije, ki ga vidimo in pa velika naklonjenost in skrb tukajšnje duhovščine do Slovencev. Tukajšnja duhovščina, med njimi posebno znani č. g. dr. Poels iz Heerlenu, potem č. g. dekan Nicolaj iz Heerlenu in pa še eden, ki ga vsak Slovenec tukaj pozna in ga tudi nazivamo kot našega patrona, to je č. g. pater Theotimus v. Velzen iz Heerlenu, ki ne pozna nobenih mej v svoji požrtvovalnosti do naših izseljencev tukaj, so bili in so še največji prijatelji naših izseljencev.

Drevo, ki ga nam je vsadil pred nekako šestimi leti slov. misijonar č. g. Pohar v Brunssumu, se je prav lepo razvilo. Ustanovilo se je potem kmalu tudi društvo v Heerlenu in Lutterade. Po času pa, ko nas je obiskal tudi č. g. Vinko Zor iz Ljubljane, sta pognala pa še dva nova vrha in sicer v Eygelshoven in Hoensbroeku, tako da imamo sedaj spet pet slov. kat. društev sv. Barbare. Dalje so začela društva ustanovljati tudi že slov. knjižnice. Prav izvrstno dela zgled tukaj Brunssum, ki ima odprto knjižnico vsako nedeljo ob gotovih urah. Nabavili so si že tudi društvene uniforme, v katerih so na dan svete Barbare napravili sprevod po trgu Brunssum v cerkev, kar se je domaćinom prav dopadlo.

V zadnjem času nas je pa obiskal tu v Holandiji, in sicer najprvo v Lutterade, potem na Miklavžev večer v Brunssumu in sedaj na 22. decembra pri obhajanju rojstnega dne Nj. Vel. kralja Aleksandra in obenem tudi pri blagoslovljenju društvene zastave v Heerlenu č. g. Drago Oberžan iz Eysdena (Belgije). Spomladaj nas je obiskal za

veliko noč č. g. Grimm, jezuit, ki se je nahajal v kolegiju v Valkenburgu, in je porabil to priložnost, da je prišel med nas, žrtvoval svoje velikonočne počitnice, da smo lahko opravili velikonočno spoved.

Meseca novembra je Zveza slov. kat. društev sv. Barbare posetila s posebno delegacijo in njenim tamburaškim zborom razstavo jugoslov. vezin in Haagu, ki jo je otvoril nizozemski princ. Kar se razstave tiče, moram še prav posebno omeniti hvalevredno prijaznost navzočih jugoslovanskih avtoritet, posebno pa onih č. gosp. iz Jugoslavije na pram delegaciji. Pod vodstvom g. Pavlakovića, tajnika g. konzula v Rotterdamu, smo si ogledali prestolico Haag in pa blizu ležeče morskopolje Scheveningen. Dalje je bila naša delegacija častno sprejeta in Haagu od takozv. višjega sveta (Rad van Overleg) vseh katol. organizacij Nizozemske. Bili so tu zastopniki kat. delodajalske organizacije, dalje kat. delavske stranke, kakor tudi kat. stanovske organizacije in kat. državne stranke (R. k. Staatspartij). Prav lep je bil sprejem Eden delegatov višjega sveta je imel tudi prav priščen nagovor.

Prišla so vsa kat. slov. društva na to slavnost. Slavnosti so se udeležili tudi jugosl. častni konzul van Dam iz Rotterdama s soprogo, kakor tudi njegov tajnik g. Pavlaković. Dalje tukajšnji župan iz Heerlenu, zastopniki že omenjenih treh premogokopnih društev, voditelji kršč. niz. organizacij, dr. Poels, č. g. dekan Nicolaj in druga domača duhovščina. Slavnostni govor v cerkvi je imel č. g. Oberžan iz Eysdena (Belgija). Po cerkveni slavnosti se je vršil sprevod v dvorano, kjer se je vršila posvetna slavnost Dvorana sama je bila krasno okrašena na odru preprežena jugosl. zastava in pa okrašene slike Nj. Vel. kralja in kraljice jugoslovanske. Tajnik Zveze, rojak Zupanič je otvoril slavnostno zborovanje. Č. pater Theotimus je pozdravil potem vse goste z iskrenimi besedami. Sledili so še razni govorniki, kakor lep govor g. Pavlakovića na čast našemu Vel. kralju Aleksandru. Navzoči so zapeli »Lepo našo domovino«. Tudi par lepih deklamacij v slovenskem in nizozemskem jeziku smo slišali od naše mlade dece. Posebno ganljivo je bilo slišati našega maleda in vrlega deklamatorja R. Ravnikarja. Poslala se je tudi udanostna brzojavka Nj. Vel. kralju.

Prav vrla zahvala pa tudi g. konzulu iz Rotterdama g. van Dam in njegovi gospe za velike simpatije našim tukajšnjim izseljencem.

Bog da, da bi tudi v novem letu uspevalo delo izvrstno na društvenem polju izseljencev v dušno in materialno korist, narodu pa v čast. Da bi pa delo bilo še bolj plodovito, Vam bom o novem letu povedal tri želje naših izseljencev in sicer: pošljite nam kmalu stalnega slovenskega duhovnika, da bodo lahko opravljali izseljenci lažje svoje verske dolžnosti; drugič, uredite nam konzulat v Heerlenu in tretjič, pošljite nam knjig za naše štitalnice, kajti dobra knjiga in tisk, oziroma časopis so naša današnja najboljša propagandna sredstva.

Vsem rojakom v domovini pa želimo izseljenci največ sreče in blagoslova v novem letu. — R. S., predsednik društva sv. Barbare v Hoensbroeku.

N jmlajša nevesta leta 1929

Ljubljana, začetkom 1930.

Ob začetku novega leta, ko je bilo treba prerešati vse, kako je Ljubljana l. 1929. rastla, živila in umirala, je prišla na uho radovednega časnika tudi sila imenitna zgodba o nenavadnem, za Ljubljano vsaj nenavadnem zakonskem paru, ki se je poročil v šentjakovski fari. Zakaj ne bi smeli Ljubljancem zvedeti, katera je bila l. 1929. najmlajša nevesta v našem mestu?

Prišla sta dva mlada človeka iz solnčne Dalmacije — komaj nekaj tednov bo tega — v Ljubljano. Potrkala sta na vrata šentjakovskega župnika: »Prosim, gospod župnik, da naju poročite!« »Hm!« se je zamislil prijazni šentjakovski župnik, »koliko pa je vam let?« — »Meni?« se je začudil ženin. »dvajset let!« — »In tebi?« — »Meni?« je zardela nežna nevesta, »petnajst let!«

Gospod župnik se je zamislil: »Tebi, nevestica, bi bilo treba prav za prav še šibe, ne pa zakona!« Na glas je rekel: »Že prav, — imata dokumente?« — »Imava!« Izvlekla sta na dan svoja krstna lista.

»Kje pa je potrdilo, da sta bila oklicana?« — »Oklicana? Kaj pa je to?«

Začudena sta ženin in nevesta zvedela, da morata biti pred poroko še oklicana. Oklicana!

»Pa imata dovoljenje staršev za poroko?« je še poizvedoval gospod šentjakovski župnik. Skesana mlada človeka sta priznala gospodu: »Ušla sva, da bi se v Ljubljani poročila!«

»Že, pa iz tega ne bo nič, dokler ni tukaj potrdila župnega urada o oklicih in pa dovoljenja nevestinih staršev — ženin ni potreboval dovoljenja, bil je že polnoleten, skupile si je že prej nekaj let.

Telegrami v Dalmacijo, telegrami v Ljubljano, nestrpna zakonca sta morala čakati deset dni. Dalmatinski župnik je oklical v domačem kraju enkrat za trikrat — oba mlada zakonca. dovoljenje nevestinih staršev je prišlo, kaj pa so hoteli drugega, kakor dati dovoljenje. Šentjakovski gospod župnik pa je le še vprašal nevesto: »Pa kakaj tako mlada v zakon?« — »E, gospod, molim ljubo, kad mi bu dvadeset godina. bi ču več ružna. Več je pri nas običaj, da se venčamo u petnaestimi godinama!«

Če je v Dalmaciji običaj, da se poročajo petnaestletne in če so že bili dokumenti v redu, tudi gospod župnik ni mogel drugače in je oba nestrpna kandidata res poročil. Še poprej pa jima je dal lepih naukov, naj kljub svoji mladosti spoštujeta zakon, ki je sveta reč. Oba sta to potrdila, zaljubljeno se gledajoč drug v drugega in izbegavajoč očetoški pogled gospoda župnika.

Tako je Ljubljana prišla za l. 1929. do svoje najmlajše neveste. Starši obeh mladih zakoncev v Dalmaciji so jima tudi že oprostili, da sta kar tako pobegnili v Ljubljano. Še ponosna je vsa žlahta na to in se je menda vse končalo v najlepši slogi. Sedaj živita oba v Dalmaciji. Da bi le nauke, dobljene v Ljubljani, resno sprejela v srce.

Se ena vlom sra tolpa razkrinkana

Ljubljana, 3. januarja.

Zadnji uspeh, ki ga je ljubljanska policija dosegla l. 1929. v svojem boju proti vlomcem ter obenem prvi, ki ga je napravila v novem letu, je razkritje nove vlomilske tolpe, skoraj prav tako nevarne, kakor one Zrnečeve, ki je vlomila med drugim tudi v Kušarjevo trgovino pri zdolgem mostu nad Vičem. Ta novo razkrita tolpa je delala vzporedno in istočasno z Zrnečevno, dasi se med seboj najbrže nista poznali. Tudi skrvilistiški pokradenega blaga sta imeli obe prav blizu: Zrnečeva blaga pri Devici Mariji v Polju, druga tolpa pa v bližini vasi Slapu.

Do razkritja te tolpe je prišlo, ko je ljubljanska policija zvedela, da sta v Fojkarjevo trgovino na Dolenjski cesti vlomila Vlado Obrul iz Oplotnice pri Konjicah ter Anton Škerjanc iz Spodnje Slivnice pri Grosupljem. Oba je aretirala, kakor smo že poročali, policija v Celju.

Preiskava proti obema je spravila na dan večje število vlomov v Ljubljani ter v ljubljanski in celjski okolici. Ljubljanska policija je dalje zvedela še za pomočničke obeh aretiranih vlomilcev in je polovila tudi te. V ljubljanskih policijskih zaporih so se tako znašli štirje novi zlikovci, člani Obrulove vlomilske tolpe. To so posestniki F. J. iz Slapa, vlomilec France G. z Dolenjske ceste, delavec Dominik Z. z Vidovdanske ceste in delavec L. z Viča.

Pri posestniku F. J. v Slapu je policija našla večje množino blaga, ki izvira od vloma v Fojkarjevo trgovino. Dalje je tudi ugotovila policija, da je ta tolpa izvršila vlom v Medvedovo trgovino v Oplotnici pri Konjicah, kjer je bilo pokradenega za 15.000 Din raznega blaga. Pojasnjen je tudi vlom v Pakovo gostilno v Linhartovi ulici v Ljubljani.

Ker se je pri hišnih preiskavah našlo še precej drugega blaga, ki izvira iz drugih vlomov, bo policija pojasnila na ta način še mnoge druge vlome.

Tako je pod ključem zopet ena tolpa vlomilcev in njihovih pomočnikov, ki so pokradeno blago spravljali v denar. Obrula in Škerjanc prepeljejo v kratkem v Ljubljano, da bo policija mogla izvršiti še vse potrebne konfrontacije in zaslišanja.

Sloan's Liniment
odstranjuje bolečine!

Rešite se revmatičnih bolečin!

Ako želite, da bodo izginile bolečine v mišicah in sklepih, tedaj vzemite takoj Sloan-ov Liniment (mast). Zadostuje že, da se le malo namaže. Mast gre takoj v kožo, hladi pri vnetju, odstranjuje kožni srbež, ključuje in bolečine.

Na tisoče ljudi je na ta način odpravilo svojo revmo. Rabite Sloan-ovo mast proti revmatizmu, išijas, bolečinam v križu, proti boleznim v bokih, bolečinam distorzije in kontuzije ter proti vsem boleznim mišic.

Generalno zastopstvo MIŠKOVIĆ & COMP.
Beograd - Sarajevska 70

Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah

Kočevske novice

Kočevje, 2. januarja.

Silvestrov semenj je bil zelo klavern. Kramarjev je bilo malo, še manj pa sejmarjev. Nekaj je vplivalo tudi slabo vreme in pa — zadnji.

Na zadnji občinski seji je prišel na vrsto proračun mestne vodarne in elektrarne. Seja je bila v toliko zanimivejša, ker se je še mnogo preje napovedoval padec dosedanjega načelnika pri vodstvu elektrarne in vodarne g. Betrianija. Zanimivo je bilo opaziti, da je prišel na to sejo tudi dr. Iv. Sajovic. Proračun, ki znaša za l. 1930. dohodkov 566.100 Din in izdatkov 565.500 Din, je bil sicer sprejet, toda zgodilo se je, kakor je bilo napovedano. Iz odbora je izpadel dosednji načelnik šolski upravitelj g. B. Betriani, njegovo mesto pa je zasedel občinski svetnik g. Pavliček Josip. Demisijo na svoje odborniško mesto je v znak solidarnosti podal občinski odbornik g. Kovačič Ivan in je bil na njegovo mesto izvoljen šolski nadzornik g. Peterlin Alojzij. Padec g. Petrianija so nekateri motivirali s tem, da je v mestu doslej zelo slaba razsvetljava in da še vedno ni prišlo do pogajanj s Trbovaljsko premogokopno družbo glede priključitve mesta k elektrarni na tukajšnjem premogokopu.

Akademsko društvo v Kočevju je na svojem rednem obnem zboru izvolilo nov odbor, v katerem so sledeči: predsednik Šeško Josip, cand. phil., podpredsednik Bogataj Mirko, cand. iur., tajnik Polovič Ivo, stud. iur., blagajnik Benulič Rudolf, stud. phil., gospodar Kovačič Maks, stud. techn. Revizorja sta dr. Iv. Sajovic in Boje Vilko, stud. iur.

Na štetanji dan so se v vasi Mlaki fanteje stopili. Najbolj jo je izkupil Siegmund Nestle, kateremu je neki surovež presekal celo zapestje, tako da je moral takoj v Ljubljano v bolnico. Vendar je zelo dvomljivo, če bo mogel desno roko še kedaj rabiti.

Silvestrov večer so priredili v torek zvečer v dvorani hotela »Trst« kočevski Nemci. Spored je bil zelo pester in so želi igralci mnogo pohvale. Krasno so bile vse koncertne točke. Po končanem sporedu se je razvila prosta zabava.

Obžalovanja vredno je dejstvo, da ni niti eno slovensko društvo priredilo slinčnega večera, tako da je bil marsikdo prisiljen presedeti celo noč v kakih zakotnih gostilni, namesto da bi se zabaval pri lepo aranžirani prireditvi.

V Veliki kavarni so priredili v torek zvečer prijatelji prof. Danilo Fona odhodnico. G. Fon, ki je poučeval tri leta na tukajšnjem zavodu telovadbo petje in hrvaščino, odhaja na novo službeno mesto v Novo mesto. G. Fonu želimo na novem službenem mestu veliko uspeha!

Družba sv. Rafaela za varstvo izseljencev

se tem potom zahvaljuje vsem gospodom, ki so pripomogli, da se je ideja družbe sv. Rafaela pojasnila na Rafaelovi nedelji po vsej Sloveniji. Sicer uspeh še ni tak, kakor bi ta važna zadeva, skrbeti za naše izseljence, zaslužila, vendar se je pa z delom med našim narodom pričelo. V nekaterih župnijah so se prijavili tudi člani in je število plačujočih članov doseglo število 72. Ti člani so vplačali skupaj na članarini 1130 Din. Prostovoljne darove, nabrane na Rafaelovi nedelji, so poslale sledeče župnije: Sv. Rupert nad Laškim Din 100, sv. Marijeta pri Rimskih Toplicah Din 50, Velike Poljane Din 50, Vurberg pri Ptuj Din 28, sv. Mihael-Pišce Din 100, Zagradec Din 50, Čemšenik Din 50, Velika Dolina Din 160,50, Reteče Din 120, Črnuče Din 103, Zužemberk Din 230, Amerika Din 562,50, Sv. Križ pri Rog. Slatini 218,50, St. Vid pri Stični Din 150, Velenje Din 100, sv. Križ pri Kostanjevici Din 200 za knjige, Skočjan pri Krškem Din 170, Stanga pri Litiji Din 180, Bukovščica Din 23,60, Struge Din 100, Sp. sv. Kunigunda Din 65, Dobropole Din 110, Posojilnica sv. Križ pri Rog. Slatini Din 344. Poleg tega je družba prejela za knjižice »Izseljencem na pot« Din 70 in na članarini Din 1130, torej vsega skupaj 4465 Din.

Družba sv. Rafaela smatra v smislu § 8 svojih pravil vse župnijske urade Slovenije za svoja poverjenstva in bo istim na stavljen vprašanja dala v izseljeniških zadevah vsa ji znana pojasnila.

Ljudsko gibanje v Trbovljah

Trbovlje, 2. januarja.

Barometer ljudskega gibanja raste in pada, kakor ga zaznamuje rudarska industrija. Ako je dovolj dela, je več rojstev, več umirlih, obilo nesreč, porok, pa tudi samoumorov. Lansko leto se sme pač zaznamovati za leto, kjer se je s stalnim staležem delavstva pač obilo delalo in tudi zaslužek ni bil majhen, to pa zato, ker novih delavcev niso sprejemali v delo. Zato ni bilo prirastka ne pri delavcih in ne pri celotnem gibanju.

Rojenih je bilo v l. 1929. 445 (manj od lanskega leta 45). Od teh je bilo rojencev moškega spola 258, ženskega pa 187. Nezakonskih otrok je bilo rojenih 61 in smo napredovali pri teh za 7.

Poročenih je bilo 115 parov (več 9), oklicanih je bilo sicer 199 parov, pa kdor se šteje za »nobe«, gre k poroki v Celje, Ljubljano ali k Mariji pomagaj na Brezje. V zakonski stan stoji sta se po oklicih premislila dva para. Umrlo jih je 230 (manj 18), od teh moških 125 in ženskih 105. V tej vsoti je uračunanih 9 smrtnih slučajev pri rudniku 5 samoumorov in 21 umirlih na jetiki.

V celoti smo torej pri rojstvih nazadovali, napredovali samo pri rojstvih nezakonskih otrok in samoumorih. Čudno to ni, ker je mnogo takih, ki nikdar ne slišijo dobro vzgojno besedo ne v cerkvi in ne drugod.

Schmoll Pasta

s patent. odpiracem

★

DAVNO PRIZNANA KREMA ZAČEVLE

★

V 5 barvah. - Za čevlje v vseh mod- nih barvah bela SCHMOLL PASTA

Novak. Slovenci imajo dva društvena domova, enega rojaki, ki se drže slovenske cerkve, drugega rojaki, ki so vključeni v socialističnih društvih. Tudi tukaj imamo več podpornih društev in dramatični klub, ki skrbi za dramatične predstave in zabave. Eno kar je najlepše pri willardskih rojakih je to, da so na farmah — kmetijah sedaj samostojni gospodarji, kar po mestih v industrijskih krajih nikoli ne bi bili. Misel, da v tovarni in rudniku ne bodo nikdar samostojni, je bila pravilna. To willardska naselbina jasno pokazuje. Na svežem zraku so in jih ne mori zaduhiti zrak po rudnikih. Res delajo trdo od zore do mraka — a to zase in za svoje drage. Zemlja, katero močijo s svojim znojem, jim vrača sedaj bogate obresti in jim nudi na starost varen kotiček, dočim bi jih ameriška tovarna ali rudnik na starost kakor izžeto limono vrgel na cesto. To vidite je razlika med farmo, rudnikom in tovarno.

Poleg gori navedenih slovenskih naselbin je še nekaj manjših slovenskih naselbin, ki so: Kenosha, Port Washington in Racine. Tudi tu je nekaj slovenskih družin, koliko približno, mi ni znano.

V Sheboyganu so naši ljudje po največ zaposleni v veliki Kohlerjevi tovarni, kjer izdelujejo stole in pohištvo, otroške igrače in razno emalirano posodo. V Milwaukee največ po usnjarnah in drugih tovarnah. V Kenoshi po tovarnah za železne postelje, pisalne stroje itd. V Racine delajo po raznih tovarnah za poljedelske stroje in orodje, avtomobile itd.

O'roci povzročili požar

V noči pred novim letom se je pripetila pri Pinteričevih v Črncih (Slov. krajina) nesreča, ki bi skoraj postala usodna tudi za sosedo. Doma so bili samo otroci. Zvečer so se podali s svetiljko v hlev. Biti so morali zelo neprevidni, zakaj svetiljka se je nenadoma prevrnila in v trenutku je bil hlev v plamenih. Otroci so zbežali ven in so začeli na ves glas kričati, nakar so od vseh strani privreli ljudje skupaj. Ko so zagledali dim, ki se je valil iz hleva, so se lotili gašenja. Z vztrajnim delom se jim je posrečilo ogenj omejiti. Škoda je precej velika in sicer tam bolj, ker živine ni bilo mogoče rešiti.

Tudi za malo denarja

dobite dobro kuhinjsko posodo v največji izbiri pri trdku

STANKO FLORJANČIČ

LJUBLJANA - Sv. Petra c. sta šte. 35

Žaljenje časti po novem kaz. zakonu

Čast je po novem kazenskem zakonu še vse bolj zaščitena, kakor po prejšnjem avstrijskem kaz. zakonu, ki je veljal pri nas do 31. decembra 1929. Dočim je bila po avstr. kaz. zak. najvišja kazen za žaljenje časti šest mesecev zapor, bo po sedaj veljajočem kaz. zakonu žalilec lahko obsojen na 5 let zapor, ozir. strogega zapor.

Novi kazenski zakon kaznuje vsako žalitev, četudi ni bila storjena javno, dočim po prejšnjem takšna zasmehovanja, zasramovanja, obdolžitve zaničljivi lastnosti, psovovanja, dejanska zlostavljanja, ki niso bila izvršena očitno ali pred več ljudmi, sploh niso bila kazniva.

Pozna pa novi kaz. zakon dve vrsti žaljenja časti: razžalitev (uvredo) in kleveto. Kaj je razžalitev, zakon ne pove. Ta pojem bo pač opredelil zdrav razum in praksa. Za razžalitev se storilec kaznuje z zapornom do enega leta ali v denarju do 10.000 Din. Če pa je bila razžalitev storjena javno, se kaznuje storilec z zapornom do petih let.

Novi zakon nam prinaša zelo zaželjeno novost, da bo namreč smel sodnik žalilca oprostiti, če je dal razžaljeni z nedostojnim nastopanjem ali kaznivim dejanjem sam povod za žalitev. Obtožen žalilec bo smel v tem slučaju še pri razpravi z nasprotno tožbo zahtevati, da se obsodi tudi tožitelj in se bo potem o obeh tožbah izrekla sodba obenem. Če sta tožitelj in obtoženec drug drugega žalila, sme sodišče žalitve kompenzirati, t. j. obe stranki oprostiti ali obe stranki enako ali različno kaznovati, ali eno od obeh oprostiti, drugo pa kaznovati. Ta določba daje sodišču kar največjo možnost soditi tako, kakor najbolj odgovarja čutu pravičnosti. Maršikdo, ki je prej vložil tožbo 42. dan, t. j. zadnji dan po storjeni žalitvi, ker se je pač zavedal, da je on izzval prepir in mogoče mu huje žalil, kakor nasprotnik njega, se bo danj premislil, ker bo mogel pričakovati, da se bo še pri razpravi lahko ost obrnila proti njemu in bo nenadoma moral tudi on sesti na zatožni klopi.

O nejavnih razžalitvah bo sodil okrajni sodnik, dočim bo sodil o javno storjenih razžalitvah sodnik poedinec okrožnega (deželne) sodišča.

Okrajni sodnik bo sodil tudi o indiskrecijski razžalitvi, ki jo stori tisti, ki ruši z izrekanjem ali raznašanjem osebnih ali domačih razmer druge osebe pokoj ali mir te osebe. Ravno tako se bo moral zagovarjati pred okrajnim sodnikom, kdor očita komu z namero, da bi ga izpostavil preziranju, kaznivo dejanje ali da je bil zbog tega obsojen, ali to sporociti drugemu, najsi je sodba in kazen izrečena zaradi tega dejanja prestana, zastarana, odpuščena ali je prestala zbog pogojne obsodbe, odnosno najsi je pravica do kazenskega pregona zastarana, ali je bila z amnestijo uničena.

Kleveto pa zagreši tisti, ki izreka ali raznaša o drugem karkoli neresničnega, kar utegne škodovati njegovi časti, dobremu imenu ali gospodarskemu kreditu.

O kleveti bo sodil sodnik poedinec okrožnega sodišča, ki bo klevetnika lahko kaznoval z zapornom ali strojim zapornom do petih let in v denarju. Sodnik bo pa moral svetnika oprostiti, če bo spoznal, da je bil v opravičevalni zmoti, vsled katere je mislil, da je resnica, kar je izrekel ali raznašal (v dobri veri). Klevetniku, ki izjavi pred sodiščem, da ni resnica ono, kar je izrekal, in kleveto preklic, sme sodišče omiliti kazen po svobodni oceni. V tem slučaju sme sodišče odrediti, da se sodba na klevetnikove stroške objavi.

Klevetnika ni kaznovati, če dokaže svoje resničnost svoje trditve. Če je obdolžil tožitelja kaznivega dejanja, se more dokazati

resničnost te obdolžitve samo s pravomočno obsodbo tožitelja radi tega kaznivega dejanja. Dokler pa postopanje zoper tožitelja ni končano, se postopanje zoper klevetnika odloži. Dokaza resnice pa sodišče klevetniku ne bo smelo dopustiti: 1. za taka dejanja, ki se preganjajo samo na zasebno tožbo, 2. če je bil oklevetani radi kaznivega dejanja, ki mu ga klevetnik očita, oproščen s pravomočno sodno odločbo, in 3. če se tičejo navedene činjenice rodbinskega poslovanja, ki ni v zvezi z javnim poslovanjem dotične osebe ali z industrijskim, trgovskim ali finančnim podjetjem, ki se opira na javno zaupanje.

Nashe kritike, umetnike, znanstvenike, vzgojitelje in druge bo zanimal § 306. k z., ki določa kazen za tiste, ki kritizira znanstvena, umetniška, strokovna in obrtna dela ali da pojasnilo zaradi izvršitve kakšne dolžnosti ali pravice ali zaradi zaštite opravičenih koristi ali, ki opominja ali ukori svojega podrejenca ali stori v službi prijavo ali odda kot uradnik mnenje o kakšni stvari — pa pri tem koga razžali, samo tedaj, če se ugotovi iz načina izražanja ali iz drugih okoliščin, ob katerih se je razžalitev storila, njegov namen, razžaliti izvestno osebo.

Kazniva dejanja zoper čast se kaznujejo samo na zasebno obtožbo. Zasebno obtožbo je vložiti v treh mesecih od dne, ko je razžaljeni zvedel za storjeno kaznivo dejanje in za žalilca (torej ne več v šestih tednih, kakor prej). Za osebe, nesposobne za pravne posle, sme vložiti zasebno obtožbo zakoniti zastopnik; kdor je dovršil šestnajsto leto, sme vložiti tožbo tudi sam.

Tudi kdor razžali ali okleveta umrlo osebo, se kaznuje in to na tožbo zakonskega druga umrlega, roditeljev, otrok, bratov in sester. Če umre tožitelj med potekom trimesečnega roka ali med že navedenim postopanjem, tedaj preide pravica do zasebne obtožbe na prej navedene sorodnike.

Nova je tudi določba, da se uvede kazensko postopanje zoper vse udeležence, če jih je več žalilo, čeprav bi razžaljeni tožil samo enega. Zakon torej ne dopušča, da bi zasebnik po svoji volji izbiral, koga bo tožil, če je bil od večih žaljen. Isto velja glede poravnave. Če se tožitelj od konca glavne razprave poravnava z enim izmed več obtožencev, velja ta poravnava za vse in se kazensko postopanje za vse ustavi.

Pravica do preganjanja kaznivih dejanj zoper čast zastara (objektivno zastaranje): v petih letih pri prestopkih, za katere je predpisan strogi zapor ali zapor daljši od enega leta in v dveh letih pri ostalih prestopkih. Zastaranje pa ne teče v času, ko se po zakonu preganjanje ne sme začeti ali nadaljevati (imuniteta).

Koledar

Sobota, 4. januarja: Tit, škof; Angela Folinska.

Osebnosti

Iz vojaške službe. V čin rezervnega podporočnika so napredovali med drugimi naslednji naredniki: dijaki in sicer v pehoti: Josip Zurovec, Janko Simonič, Ivan Brletič, Stefan Šuster, Rudolf Lörger, Anton Golja, Jakob Haler, Goimr Pipenbaher, Dragomir Subotič, Milan Pečenko, Ivan Blažek, Rajko Igler, Vinko Stali, Josip Klemenec, Mirko Markovič, Josip Torbarin, Bogomir Regovšek, Ivan Šiler, Alfred Kraus, Mirko Lovrenc, Bogdan Šuligoj, Emil Begner, Milan Cinauer, Maks Sorger, Franc Vatovec, Josip Štepec, Stanko Kliček, dr. Ferdo Štirnec, Lovro Stanišič, Ivan Jelačin, Milan Bohinec, Branko Lukač, Vladimir Ferega, Evgen Senečič, Janez Primožič, Hinko Laska, Marijan Kovač, Franc Peterca, Ciril Spindler, Otmar Haler, Peter Jurkovič, Dragotin Vidmar, Josip Komen, Viktor Ankele, Leopold Grobelj, Oskar Zbogar, Stanislav Volk, Josip Tavželj, Josip Derganc, Ernest Miglič, Mladen Koritnik,

Družba za širjenje vere

v ljudno vabi na

Japonski misijonski večer

ki ga priredi na praznik Razglašanja Gospodovega, dne 6. januarja 1930 ob 20 v Unionu

Sporod:

1. Pesem (zbor Poselske zveze). — 2. Deklamacija v japonsčini (ga. Skušek). — 3. Samospjev (gde. Schmitt). — 4. Otroška igrice. 5. Misijonsko polje v Deželi vzhajajočega solca (japonski, predavanje ob skioptičnih slikah).

Vstopnina: Sedeži po 4, 3, 2 Din, stoj. 1 Din

Zvonimir Novak, Rudolf Golobič, Maksimilijan Štepec, Ivan Kostelec, Bogumir Benko, Zvonimir Lončar, Franjo Timer, Bojan Gostinčar, Franc Vičar, Alojz Rabič, Marijan Smolar, Stanislav Zalar, Božidar Ivaniša, Josip Tomazič, Zvonimir Glazar, Hinko Unger, Evgen Bergant, Lambert Gerbič, Ivan Šigart, Josip Cinioti, Ludvik Filipič, Viktor Dacar, Matej Maček, Ivan Majksner, Stanko Šmit, Marijan Šegot, Stanislav Bučar, Maks Lavš, Josip Tome, Rudolf Ludvik Lebhre, Miloš Kaloper, Ivan Habinc, Franjo Šauerborn, Leopold Vajnec, Stanko Seunig, Alfonz Sotelski, Leopold Eger, Jožef Seman, Karel Štancer, Ladislav Berger, Dušan Bavdek, Zdenko Švigelj, Rudolf Petek, Viktor Kozamernik, Albert Pintar, Franc Bergelj, Josip Vajnhar, Beno Brumen, Ivan Ofenbeher, Maks Beloglavac, Martin Herz, Rudolf Dužanec, Stanko Aparnik, Ivo Merl, Karel Olah, Robert Dular, Jožef Prašek, Jožef Kovač, Hugo Vernič, Dušan Sedlar, Ivan Lukašič, Hugo Kof, Karel Kornhauer, Josip Ulaga, Boris Orel, Miha Primorec, Evgen Horbut, Radovan Lisec, Jurij Kopač, Boris Kovel, Anton Struček, Franjo Sedlak, Fridolin Pogacnik, Gustav Hajslar, Filip Marin, Ernest Flašman, Jakob Knap, Ivan Traven, Josip Pristovnik, Rudolf Šarlah, Ladislav Kralj, Artur Mautner, Peter Tengler, Anton Bauer, Tibor Štajner, Valter Šram, Janez Jošt, Mihael Jereb, Jožef Sartora, Blaž Markovič, Alojz Zupanc, Josip Horvat, Jožef Keba, Ludvik Kosi, Karel Koler, Erich Pečauer, Bruno Boncel, Vinko Zalesjak, Pavel Handler, Elemer Kovač, Josip Trampuš, Rihard Šlezinger, Ivan Hribar in Adolf Mandler; v topništvo: Ante Flik, Anton Kavac, Peter Mandič, Adolf-Josip Špiglmajer, Krešimir Grosinger, Ivan Vanič, Marko Rudež, Ivan Dajč, Alojz Otahal, Jakob Kalan, Stefan Lukač, Dragotin Verner, Stanko Glazar, Maks Slavič, Franc Mežan, Emil Striberni, Cezar Menardi, Albin Fras, Dominik Pičl, Henrik Lazarini, Peter Albreht, Karel Vrhovec, Rihard Mihler, Franjo Pašer, Teodor Krajtnar, Karel Brajt, Viktor Kunc, Anton Leskovar, Vladislav Terzin, Peter Strelec, Ivan Lukič, Šandor Milavec, Boško Mandič, Milan Markovič in Maksimilijan Ekelj; v konjenici: Janko Cernič, Oskar Tolvet, Franc Rogl, Oskar Matušek, Ernest Wajs, Karel Kajzer, Alfred Raus, Oto Dragoner, Karel Ruf, Aleksander Horvat, Ivo Bogadi, Imro Maier, Vekoslav Singer in Ivan Melčič; v inženjerski stroki: Josip Bauer, Karel Joh, Anton Hübner, Ernest Maisner, Franc Peternel, Anton Hlebec, Zdenko Feme, Ivan Kranjec, Janez Kušar, Josip Bitenc, Pavel Džabič, Vladimir Šrepl, Janez Fugina, Ludvik Kremžar, Ivan Urek, Ivan Erhartič, Stanko Ahlin, Ferdo Janežič, Milan Zupantič, Vladimir Lončar, Adolf Mastnak, Stepan Bežjak, Josip Korber, Anton Benedikt, Alfred Holofek, Marijan Kalina, Mirko Pesek, Adolf Šoberl, Ubaldo Nasimbeni, Josip Šnajder, Viktor Gotlih, Ivan Valentincič, Karel Vajt, Ivan Fulatov, Albin Zakotnik; v zrakoplovstvu: Josip Škopar, Manfred Podlinski, Stane Podboj, Jožef Papov, Hubert Šterman, Leopold Polak, Dragomir Jordan, Ivan Trost, Pavel Bauer, Oton Bihali in Alojz Groselj; v sanitetni stroki: dr. Oton Bajc; v mornarici: v čin rez. inž. podporočnika mornarice vodje 3. razr. dijaki tehnik: Vladko Dabec, Alfred Faltus, Zoran Rant in Franc Slana; v čin rez. san. podporočnika mornarice vodje 3. razr. dijaška medicina: dr. Ivo Smolčič in dr. Maksimilijan Saks; za rezervnega nižjega vojnega uradnika IV. razr. tehnične stroke mornarice vodje 3. razr. dijaki tehnik: Josip Oberstar, Viktor Gerčar in Franjo Korbar; števi od 17. decembra 1928 za rez. nižjega vojnega uradnika IV. razr. inž. tehnične stroke narednik dijak Vekoslav Mušec in števi od 17. decembra 1928 za rez. nižjega vojnega uradnika IV. razr. san. stroke narednika dijak Srečko Ekel in Ivan Martelanc.

Nik. Valgorski:

Ob rdeči meji

Ves dan je razsajal snežen vihar. Proti večeru so se nakopili vzdolž cest visoki zameti, zasuli plotove in hiše ter kakor sinjasti valovi poplavlili dvorišča in vrtove. Malo latvijsko mestece tik ob sovjetski meji je utonilo v snegu; tem bolj vabljive pa žive so se zdele lučce po zametenih hišah... Visok slok starec, ki je s palico otipaval cesto, vsak trenutek zašel, se spotikal in zopet sunkoma dvigal na noge, je naposled pritaval do prvih mestnih hiš in se globoko oddahnil. Polje, kjer je razgrajal strahovit vihar, je ostalo zadaj. Prikazala se je ulica, vodnjak, okoli katerega so se videli sveži sledovi, in spredaj pod visoko sneženo kapo skrit vhod v hišo s slikovitimi dolgimi ledenimi curki. Starec je napel zadnje moči, da pritava do hiše. Povzpela se je po stopnicah, ki so zaškrpale pod njegovimi onemoglimi težkimi koraki. Glasno je potrkal s palico na zasnežena, oledenela vrata. Notri se je razlegalo močno glasno lajanje. Zarobljal je zapah, vrata so se za spoznanje odprla in gospodar, visok, stasit inženjer Sokolov, je začuden, a prijazno vprašal starca:

»Zelite? Kdo pa ste?«

»Lepo vam prosim, ne pustite me zmrzniti na cesti. Ne vem ne kod, ne kam. Moje ime je Glinski. Če ste vi tukaj doma, ste najbrž kdaj slišali o meni...«

»Glinski. Nikolaj Konstantinovič? Seveda

vas poznam! Le naprej, prosim, da zaprem vrata... Za božjo voljo, odpeljite no Cezarja, da bo nehal z lajanjem!«

Starec je kmalu okreval. Kava in požirek žganja sta se mu izvrstno prilegla. Od nog do glave preoblečen v gospodarske stvari je stopil v sprejemnico in nehoti zatislil oči pred veliko, žarečo jelko. V sobi je bilo več gostov. Otroci so ležali po preprogi in poskušali komaj prejete igrače. Velikanski bernardinec se je naposled pomiril in je sladko dremal zraven.

»Torej, vam sreča ni bila mila?« je vprašal inženjer nepričakovano gosta, ko je nadaljeval poprej prekinjen razgovor.

»Da, vse je izgubljeno! Ne vem, kako se je to zgodilo, a komisar je zvedel o mojih namenih. Saj imajo boljševiki vse polno vohunov tudi onstran meje. Saveljčič se je sicer posrečilo pobegeti, a jeklena škatala je za vselej izgubljena z vsemi listinami vred. In če bi vi le vedeli, kako težko sem dospel v Latvijo iz Slovenije. Usoda me je vrgla v pisarno carskega posredovalca tik ob italijanski meji. Izdal sem vse, kar sem prišel in izposodil ter sem zdaj — berač. Tvegal sem vse, da dobim jekleno blagajno, kjer imam poleg draguljev rajne žene tudi kupno pismo na hišo. Saj jo poznate? Je blizu od vas, in je pred revolucijo bilo največje poslopje v mestu...«

»Seveda jo poznam. Zdaj so nastanjeni notri skoro vsi uradi.«

Gostje in otroci so pomilovalno gledali starca, medtem ko so poslušali razgovor. Glinski je doživel navadno emigrantsko zgodbo. Nekoč je bil premožen veleposestnik, a v tujini je doživel veliko pomanjkanje. V Jugoslaviji mu je umrla žena. Edini sin, ki je končal gimnazijo, bi moral na univerzo. Oče pa ni vedel, kako preskrbeti sredstva za študij. Naposled so dospela vesti iz domovine. Izkazalo se je, da Glinski ni imel toliko sreče, kakor drugi begunci, katerim so izplačale Poljska, Litva in Latvija odškodnino za razlastitev obmejnih hzemljišč. Ne, njegova velika graščina je ostala na sovjetskem ozemlju, tik ob meji. A na srečo je imel veliko hišo v bližnjem mestu, ki je prišlo pod Latvijo. Če bi dokazal svojo lastninsko pravico, bi zopet prišel do denarja: vsaj sina bi lahko vpisal na visoko šolo. Zato se je pripeljal Glinski v mirno mesto in poiskal svojega nekdanjega oskrbnika. Pošteni Saveljčič je pri prevratu rešil jekleno malo blagajno svojega gospodarja, a zakopana je bila blizu graščine, onstran grozne rdeče meje. Sklenilo se je, da bo Glinski čakal v najbližji obmejni vasi Popovičih, dočim se je Saveljčič ponoči podal čez mejo po blagajno. A pri povratku ni imel sreče. Zasačili so ga sovjetski granicari, in Saveljčič je ušel njihovim strelom samo s tem, da je težko jekleno škatalo vrgel v globok sneg. Zaman je bila toliko let zakopana v gozdu...

»Kaj hočemo! Hvala Bogu, da je ušel vsaj Saveljčič. Sicer bi prišel komisarju Hintzeju v

šape, in ta zverina nima ničesar človeškega na sebi. Če niste obupali do sedaj, ne smete tudi vnaprej. Zdaj bomo pozdravili Novo leto, in vam voščili obilo sreče... Marusja,« je pomelžnil gospodar svoji ženi, »ali ni že čas?«

»Tako! Tako! Večerja je že na mizi. Natoči vino!«

Anton, dvanaestletni inženjerjev sinček, je dosedaj ležal na preprogi poleg orjaškega psa in menda dremal s svojim ljubljencem vred. Malo se je zmenil za ostalo glasno, drobnejšo dečad, ki je premalo spoštovala njegova leta. Menda je Anton zadremal, ker je nanadno stopil k materi in jo vprašal, ali lahko gre spat?

»Glej ga noli!« se je zasmel oče, »kdo pa nam bo čital pesem Novemu letu na čast? Tako si se pripravil na sprejem! Popij vendar vsaj čokolado! Kmalu bo skuhana!«

»Ne, hvala lepa, atek! Res sem hudo zaspan. Nekaj sem že sanjal...«

»No, pa dobro, le pojdi. Saj je prav, da greš spat. Otrokom itak ni treba predolgo biti pokoncu...«

Gospodinja je vabila k mizi. Gospodar je natočil vino, in trenutek pozneje so že zažvenketali kozarci. Iz ure se je prikazala kувка in sladko naznanila novo leto. Vsi so treli in si voščili srečo...

V mrki hiši, kjer je stanoval grozni komisar Hintze, je vse davno spalo. Nihče menda

Novi grobovi

† V pljuški bolnici je umrl g. Franc Lužar, kaplan pri Sv. Trojici v Halozah. Pogreb bo v nedeljo ob 13. iz bolnice k Sv. Urbanu. Naj v miru počiva!

† Smrti dveh sorcev. Bakovci (pri M. Soboti) so imeli istočasno dva mrljca. V nedeljo je bil pokopan 77 letni Alojzij Gomčič. Naslednjega dne mu je s'edil na pokopališče za eno leto mlajši Stefan Horvat. Oba starca sta bila rodom iz Kroga.

Mala kronika

★ Do konca leta celo naročnino plačati je marsikomu težko. Zato vljudno prosimo, da se poravnava vsaj za vsako četrtletje naprej. Mesečno plačevanje naj bo za tiste, ki imajo najpiclejše dohodke.

★ »Slovenski list«. Prihodnja številka »Slovenskega lista« izide radi dvojnega praznika mesto v ponedeljek, dne 6. t. m., v torek 7. t. m.

★ Odlikovanje močanskega župana. V nedeljo, dne 5. jan. 1930 ob pol 11 dop. se vrši v Ljudskem domu v Mostah pri Ljubljani slavnostna občinska seja. Ob tej priliki se bo v priznanje izrednih zaslug, ki si jih je pridobil za splošni gospodarski in soc. napredek naše občine tekom svojega 20 letnega županovanja, izročila g. Josipu Oražmu diploma častnega občanstva. Prijatelji slavljenca se k tej proslavi najvljudneje vabijo.

★ Podružnica Slov. plan. društva v Trzinu izda v kratkem času priročnik turistovsko karto Karavank. Delo je poverjeno priznanemu strokovnjaku g. Knežiču, ki je že izvršil osnutek. Zljaja izdajatelj in prireditelj pa je, da se ta osnutek pregleda v širšem krogu turistov in strokovnjakov, da bo karta čim popolnejša in res dobra. Z ozirom na to sklicuje tržiška podružnica za nedeljo, 5. januarja 1930 sestanek priznanih turistov in planincev v hotel Globočnik ob 9 dopoldne, to je po prihodu jutranjega vlaka. Podružnica je razposlala lepo število vabil, vendar je mogoče, da je prezrla koga, ki bi rade volje sodeloval z nasvetom in dejanjem. Z ozirom na to priobčuje pričujejo javno vabilo in priključuje z gotovostjo primerne odziva, da bo tako delo čim popolnejše.

★ V »Službenih novinah« kraljevine Jugoslavije št. 302 od 25. decembra 1929 je objavljen »Zakon o ugovoru o trgovini med našo državo in kraljevino Madjarsko«, dalje »Zakon o mednarodni konvenciji radi izenačenja merskega sistema« in »Zakon o mednarodni sanitarni konvenciji«.

★ Šahovski turnir v Hastingsu. Po poročilih iz Hastingsa je bilo stanje na šahovskem turnirju dne 1. januarja tako: Sir Thomas je dobil prekinjeno igro proti Sergeantu in prav tako gđe. Menšikova proti Yatesu. V 6. kolu je dobil dr. Vidmar svojo prvo igro proti Sergeantu, Winter je premagal gđe. Menšikovo, Capablanca je remiziral z Marroccijem, prav tako Sir Thomas s Takacsom. Igra Yates-Price je bila prekinjena v divji poziciji. Stanje mojstrskega turnirja v Hastingsu je: Capablanca 4½, Sir Thomas in dr. Vidmar 3, Yates 2½ (1), Takacs in Winsor 2½, Price 2 (1), gđe. Menšikova 2. — V rezervnem turnirju je izgubil Rejfiš svojo prekinjeno igro z Noteboornom, Winsor pa je premagal Alexandra. V 6. kolu je Koltanovski remiziral z Rejfišem, Rellstab je premagal Tylorja, Winsor je remiziral z Jacksonom, Flohr pa je prekinil v izenačeni poziciji z Vidmarjem jun., enako tudi Noteboorn z Alexandrom. Stanje rezervnega turnirja je: Tylor 4½, Koltanovski 4, Winsor 3½, Flohr 3 (1), Rellstab 2½ (1), Noteboorn 2 (2), Rejfiš 2, Vidmar jun. 1½ (2), Alexander in Jackson 1½ (1).

★ Dim zadušil dva otroke. V Gračani pri Tuzli se je v stanovanju bivšega narodnega poslanca dr. Tupanjanina pripetila težka nesreča. V drugem nadstropju sta spali dve deklici, nečakinja dr. Tupanjanina. Služkinja je najprej zakurila peč in odšla v prvo nadstropje. Ko se je čez nekaj časa vrnila, je bila otroška soba polna dima. Ena deklica je bila že mrtva, druga pa je umrla, še predno je prišel zdravnik. Preiskava je ugotovila, da je iz peči padla cev, tako da dim ni mogel v dimnik, temveč le v sobo, kjer je zadušil oba otroke.

★ Perzijske preproge med bombažem. V Belgradu je bila te dni odkrita velika tihotapska afera. Ze dalj časa so naše oblasti opazale, da prihajajo v našo državo na šuden in neznan način

★ Pri bolečinah v želodcu in črevih ter prebavilih navaža uporaba naravne »Franz-Josef«-grenčice prebavila k rednemu delovanju in s tem olajša prehod hranil v kri. Zdravniška strokovna mnenja povdarjajo, da se je pokazala »Franz-Josef«-voda posebno koristno pri ljudeh, ki se premalo gibljejo. »Franz-Josef«-grenčica se dobiva v lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

ni slišal, kako se je nepričakovano razleglo po zasnženem vrtu zategnjeno kobilarjevo živžganje. Kdo je posnemal lepega zlatorumeneega ptica, ki je bil daleč oddaljen, v toplih deželah? Nekdo je moral stati pred hišo, ker kmalu na to je zletela debela snežena kepa v podstrešno okence. Kobilar je zopet zaživžgal... V podstrešni kamrici se je prikazala in takoj zopet ugasnila lučica. Deset minut pozneje je neslišno pritalava iz hiše mala poslava in do pasu v snegu odkrvalsala preko vrta do osamljene temne ute.

»Ali si ti, Anton?«

»Jaz sem, Griša! Važen posel. Stopi noter!«

»Saj naju niso videli. Zato sem si zbral kamrico, ker ni na tej strani nobenega drugega okna. Mi, ki smo revolucijo prestali, prijatelji, že vemo, kako mora biti človek oprezen. No, pa kaj hočeš?«

»Griša, ali si moj prijatelj?«

»Menda sem. Mar me nisi ti poletil potegniti iz reke, ko sva se kopala? Saj bi brez tebe utonil. Tudi uro si mi podaril, pa kako dobro gre! Pravzaprav je to neumno, da si ti bel, jaz pa rdeč. Carja ni več in Ljenuina tudi ni... A kaj hočem, če je oče boljševeki!«

»Eno prošnjo imam, Griša, pa mi je ne smeš odbiti!«

»Je tudi ne bom. Le povej, kaj bi rad? Jaz se očeta ne bojim. Včeraj me je zopet kregal, da se hodim z buržujskimi otroci sanekat na hrib preko meje... Ko da ne bi bili vsi otroci enaki!...«

perzijske preproge. Izgledalo je, da je bila v Belgradu centrala tihotapske družbe, da pa so bili v tej aferi zainteresirani tudi drugi kraji in mesta v naši državi. Tihotaplji so namreč v našo državo uvažali dragocene perzijske preproge redno na ta način, da so jih skrili med bombaž. Bala so bile na zunaj natlačene z bombažem, v sredi pa so bile dragocene preproge. Zadnja pošiljka, ki so jo carinske oblasti zasegle, predstavlja baje vrednost 10 milijonov dinarjev. Stvar je bila odkrita na zanimiv način. Vsa družba, ki je tihotapila perzijske preproge, je odpovedala službo enemu svojih uradnikov. Ta pa je zvedel, da je na potu milijonska pošiljka perzijskih preprog. Ko se je nahajala pošiljka v belgrajskem carinskem skladišču, je z anonimnim pismom prijavil generalni direktor carin, da je pošiljka utihotapljenih preprog prišla in da je deklarirana za bombaž. Najvišji uradniki carinskega oddelka finančnega ministrstva so prevzeli preiskavo v svoje roke in ko so prišli v skladišče, so dali odpreti pošiljko. Resnično so našli v njej težke milijone vredne perzijske preproge. Te preproge bi morale prevzeti neke domače trgovke. Govorilo se je, da so v to afero vmešana zelo znana in ugledna imena iz trgovskih krogov v Belgradu, dočim trdijo drugi, da tudi po večjih mestih v državi. — Vsa preiskava v tej tihotapski aferi je v glavnem izvršena ter so izsledeni vsi krivci, zlasti po zaslugi uradnikov carinskega oddelka finančnega ministrstva, ki so sami izvršili preiskavo. Nedvomno je ta tihotapska afera ena največjih kar jih je bilo dosedaj v naši državi.

★ Ceneje in dražje pijače v Zagrebu. Ministrstvo za finance je odobrilo sklep zagrebske občine, da se zniža trošarina na vino od 1.50 Din na 1 Din na liter. Na likerje in žganja je znižana trošarina na 10 Din na hektolitersko stopnjo, dočim je znašala dosedaj 9 Din na liter za ono žganje, ki se izdeluje v Zagrebu in 15 Din, na ono, ki prihaja od drugod. Trošarine na petroleje, ki je dosedaj znašala 2.50 Din na 100 kg, sedaj ne bo več. Povišana pa je trošarina — na mineralne vode in brezalkoholne pijače. Za malo steklenico mineralne vode je povišana trošarina od 5 na

20 par, za veliko steklenico pa od 10 na 30 par. Trgovci pa so cene povišali še bolj. Podražili so malo steklenico za 50 par, veliko pa 1.50 Din. Na brezalkoholne pijače bo znašala trošarina 25 par za steklenico, brez oziroma na velikost. Zagrebčani se jeze, ker se še ni pojavil gostilničar, ki bi radi znižane trošarine pocenili vino, pač pa so vsi podražili brezalkoholne pijače.

★ Gibanje prebivalstva v Zagrebu. V letu 1929. je v vseh katoliških župnijah Zagreba umrlo 2610 oseb, rodilo se jih je 8377, porok pa je bilo vsega skupaj 1637.

Dr. Cernetovem poslovnem Koledarju 1930.

Vaše uspehe v l. 1930 v

Miklošičeva 6, Ljubljana.

★ Ivan Pregljevih Izbranih spisov IV. zvezek je izšel zalogi Jugoslovanske knjigarnice. Nudi oba dela »Zgodbe zdravnik Muznika«, katerih II. del je nov in še nikjer objavljen in pa novelico »Tolminske matere sveti večer«. Cena za v platno vezan izvod Din 60, broširana Din 45. Dobili se bodo vsi zvezki tudi vezani v polusnje.

★ Gospodinje. Vaše perilo pere, posuši, monga ali lika tovarna Jos. Reich.

★ Platonov Phaidon v Sovretovem prevodu in Plečnikov tiskarsko-umetniški opremi je na razpolago. Založnik knjige, društvo prijateljev humanistične gimnazije, je razposlalo vabila za naročbo knjige v pričakovanju, da jo bo vsak ljubitelj lepe knjige in klasične izobrazbe gotovo naročil, zlasti, ker je subskripcijska cena — do 15. jan. — izredno nizka (30 Din). Naročila sprejema Založba šolskih knjig v Ljubljani, Gradišče 4.

★ Nadlovcu Mihaelu Oitzlu v Kranjski gori se je izgubila rjava psica »brak jazbečar« (Dachsbracke). Psica je 1½ leta stara, ima ovratnik iz usnja ter sliši na ime »Bibi«. Oddati ji je proti nagradi pri nadlovcu Oitzlu v Kranjski gori.

Nasade trte, kave, čaja

človeštvo tisoč let že vzgaja.

Najbolj uspel mu do sedaj

sadik je vrt za »Buddha«-čaj.

Tea Import, Ljubljana, Aškerčeva 3.

Ljubljana

Kaj bo danes?

Drama: Don Karlos. Red C.

Opera: Beneška noč. Red D.

Društveni kino Viš: Svetovna vojna. 1. del ob 8.

Lekorne: Nočno službo imajo: Mr. Bahovec, Kongresni trg; Mr. Ustar, Sv. Petra cesta 78 in Mr. Hočvar, Šiška VII.

Božičnica v Rokodelskem domu. Opozarjamo na Božičnico, ki bo v Rokodelskem domu v nedeljo, 5. jan. in na praznik sv. Treh kraljev. Obkrat ob pol 8 zvečer. Na sporedu so pevske točke moškega zbora pod vodstvom g. prof. M. Bajuka in nov misterij »Sv. Tavicija«. Predpogoja vstopnic je v nedeljo in na praznik od 10. — 12 v društveni sobi Rokodelskega doma, Komenskega ulica 12.

S'ov. kat. akad. starešinstvo v Ljubljani ima dne 12. jan. 1930 ob pol 10. redni občni zbor v dvorani Akademskega doma, Miklošičeva 5, s sledečim dnevnim redom: Odobritev zapisnikov, poročila funkcionarjev, poročilo revizorjev, volitve, sprememba pravil, slučajnosti. Ev. predlogi se morajo naznaniti 3 dni prej društvenemu odboru.

Nova javna tehnična. V minulih dneh je bila popolnoma izpolnjena nova javna tehnična na Tržaški cesti pri »Stanu in Domu«. Služila bo mitnici, ki bo tudi spremenila svoj lokal in se naselila poleg nove mitnice, kjer je zanj majhen lokalček že tudi pripravljen.

Trgovci! Prijave za pridobitno 1930 in prometni davek je vlagati pri davčni upravi v času od 5. jan. do 5. febr. 1930. Oni, ki do gornjega roka prijave ne morejo vložiti, naj zaprosijo pri davčni upravi za podaljšanje roka vložitve prijave za pridobitno za 1930. Gremij trgovcev Ljubljana

S stih teče snežnica. Lepo vreme je bilo včeraj neklenjeno Ljubljani. Sijalo je ves dan sonce, nebo je bilo jasno. Ljudje se v megli neradi izprehajajo, zato so verašnji dan uporabili za izprehode po parkih, ki so bili precej živahni. Topli solnčni žarki so imeli celo toliko moči, da so na nekaterih bolj strmih in proti soncu obrnjenih strehah stalihi dokaj snega, ter je v opoldanskih urah ponekod lila na tla snežnica. Tako vreme, kakor je bilo včeraj, je bilo ljudem res všeč in si je vsak želel, da bi le tako še dolgo ostalo.

Nevarna pijača za otroke. Otroci so zvedavi in radi utorkejo svoj nosček tja, kamor ne bi smeli. Največ nesreč se otrokom pripeti prav radi njihove zvedavosti. Malemu, dveletnemu Jošku, sinčku gostilničarke Julije Kržičeve na Poti na Rakovo Jajlo, se je pripetila v četrtek zvečer huda nezgoda.

»Čuj no, Griša! Ali ni prinesel tvoj oče danes zvečer veliko, železno škatljo?«

»Seveda, sinoči so mu jo prinesli. Straža jo je na meji odvzela nekemu starcu, ki jim je pobegnil.«

»To škatljo moram imeti, Griša! Prinesi mi jo, pa ti zato storim vse, kar hočeš!«

»No, prijatelj, k očetu v pisarno bom moral. Če bi me videl, bi me naučil kojih molitvic. Včeraj so se vsi jezili, da ne morejo škatlje odpreti, in ključavničarja so naročili iz mesta... Le počakaj!«

Komisarjev sin Griša Hintze je zopet utonil v snegu, Anton pa je ostal v mrzli uti. Hudo ga je zeblo, čeprav je imel kožuh in toplo kučmo z uhal. Griše dolgo ni bilo nazaj, in Anton se je že pričel bati, da se bo zdanilo. Na srečo je začel komaj slišen živžg.

»Tukaj jo imaš, Anton! Hudo je težka, naveličal se boš! Saj sem ti pravil, da sem mož-beseda. Saj ni ničesar notri, da bi bilo zoper sovjete? Ni? No, jaz ti zaupam, ker sva prijatelja. Zbogom, pa na svidenje jutri. Se bova zopet sankala...«

S težko škatljo do pasu v snegu je odkorakal Anton proti domu in se pazno ogledoval. Narediti ji moral skoro tri kilometre poti... Kmalu je bil že ob rečici. Pomenila je mejo in najnevarnejšo točko. Tu so se vedno potikali rdeči vojaki. Toda Anton je poznal vsak grm in ni bil tako neumen, da bi korakal preko mosta. Rajši se je spustil na led in se potem po trebuhu povzpela med gosto vrbito.

Prestopil je mejo in imel še kvečjemu pol kilometra do doma, ko ga je nenadno doletela nesreča. Prestrašil se je previsokega zameta, se mu hotel izogniti in nenadoma izgubil tla pod nogami. Zamet je kazal rob široke globoke jame, na dno katere je zdrknil Anton. Menda so tu nekoč bili strelski jarki. Deček je zaman poskušal povzpeti se po oledenihh spolkzkih stenah. Vedno je zopet zdrnil na tla. Onemogel se je naposled vsedel na težko škatljo, in takoj občutil, kako ga prešinja mrz. — »Zaspali pač ne smem!« je pomislil, ker je dobro vedel, da pomeni za zmrzujočega spanec — smrt.

Med tem so v inženjerjevi hiši pili vino, se smejali in kvartali. Še Glinski je postal bolj miren in je vsaj za trenutek pozabil na udarce neusmiljene usode. Imel je veliko srečo pri igri, in že računal, kako bo zamenjal late za dinarje. Sklenil je na vsak način sinu v Jugoslavijo poslati malo božično darilo. Samo pes Cezar je bogve zakaj stalno motil splošno dobro voljo. Venomer je tulil, lajal, prisluskoval, in vse prigovarjanje je bilo zaman. — »Res ne vem, katera muha ga je danes pičila!« je nevoljno naposled rekel Sokolov. »Ko da bi kaj slutil... Najboljše bo, če ga odpeljem k Antonu v spalnico. Tam se bo nemara pomiril, ker sta taka prijatelja. No, hodi, pasja noga!«

Trenutek pozneje se je povrnil gospodar jako razburjen. »Le pomislite, Anton sploh ni

Maribor

□ Duhovniške izpremembe v lavantinski škofiji. Anton Sparl, kaplan na Ljubnem, je imenovan za provizorja v Šmihelu nad Mozirjem; Ignacij Brvar, kaplan pri Sv. Benediktu v Slov. gorah, za kaplana v Slivnici pri Mariboru; Stefan Bakan iz Dobrovnika v Dolnjo Lendavo, Ferdinand Hermann pa iz Dolnje Lendave v Dobrovniku.

□ Zlato poroko obhajata v krogu svojih številnih otrok dne 7. januarja Henrik in Terezija Lipnik, posestnika v Lasnici pri Limbušu. Oba jubilarita sta navzlic visoki starosti čvrsta in zdrava. Številnim čestitkam ob lepem jubileju se priključujemo tudi mi.

□ V Maribor je prispel včeraj dr. H. Rungaldier, prof. na dunajski trgovski šoli, ki se nahaja na študijskem potovanju po naši državi. V spremstvu prof. Baša si je ogledal nekatere mestne znamenitosti in posetil tudi študijsko knjižnico.

□ Akademске pridige se začno zopet 12. januarja ter se izobraženci vabijo, da se udeležujejo omenjenih pridig.

□ Iz tukajšnje vremenoslovne postaje. V mesecu decembru je bil minimum —10.2 (na Božič), maksimum pa 16.6 (6. decembra). Mesečna povprečna temperatura je znašala 2.7. Oblačnost 5.8; padavine 69.2 mm (največ 21.7 milimetra in sicer 28. decembra). Solnčnost je znašala 70 ur (povprečno na dan 2.3 ure, največ solnca dnevno 7.3 ure); sonce je sijalo skupno 17 dni, dočim ga 14 dni v teku meseca decembra sploh ni bilo videti.

□ Smrtna kosa. Preminila sta: Ferdinand Schöninger, hišnik, star 53 let, Pogreb jutri ob 15. uri iz mrtvašnice na mestnem pokopališču. — Martin Rat, vrtnar, star 66 let. Pogreb danes ob pol 16 na magdalenskem pokopališču.

□ Pregled draguljev, zlatnine in srebrnine bo jutri med 10. in 11. uro v sobi št. 3 na mestnem magistratu. Pregled oskrbi brezplačno tukajšnja urarska združenja. Vsakdo, ki hoče zvedeti pristnost svojih kupljenih draguljev, zlatnine in srebrnine, naj se ob določen uri oglasi pri tej komisiji.

□ Carinski dohodki so znašali v mesecu decembru pri tukajšnji carinarnici skupno 11.627.993.55 Din, od tega 11.608.193.55 Din za uvoženo ter 19.800 Din za izvoženo blago.

□ Posesno gibanje. Franc in Josipina Tomaschitz sta kupila od Prve hrv. štedionice v Zagrebu hišo na Tržaški cesti 53 za 450.000 Din. — Alojzij in Antonija Fajdiga pa sta kupila od Frančiške Živko hišo na Pobreški cesti 13 za 108.388 Din.

□ Iz tukajšnje bolnice. V letu 1929 je bilo sprejetih v tukajšnjo splošno bolnico 7350 bolnikov (leta 1928 7000); v kratkem razdobju treh dni pa je bilo v novem letu sprejetih 300 bolnikov.

□ V smrt je kanil 29 letni posestniški sin Fric iz Njivce pri Slovenji vasi. Izpil je ocetne kisline in so ga prepeljali v mariborsko bolnico. Njegovo stanje je izven nevarnosti.

□ Narazen gredo mnenja mariborskih vremenoslovcev glede izvora megle, ki je Maribor doslej sploh ni poznal. Eni pravijo, da puhti iz vlažne zemlje, ki posebno letos obiluje na vlagi; drugi pa opozarjajo na pravočeto jezero, ki se stvarja pri Fali ob zapornicah in iz katerega se dvigajo meglene plasti, ki se zgoščujejo vzdolž Dravske doline proti Mariboru, itd. Mariborski vremenoslovci pa imajo vsaj nekaj, ob čemer lahko gledajo.

□ Pomladansko prijetno je zavel včeraj jug preko mariborske doline, da je curlsalo in šumljalo raz strehe in da so vidona kopneli snežni kupi ob ulicah in trgih. Na Pohorju pa se bo navzlic temu nudila jutri in na Kraljeve prijetna smuka; planinci na »dileah« pravijo, da se drži na vrhovih zapadnega Pohorja temperatura še vedno pod ničlo in da je to idealnega pršiča v dobnjih plasteh.

□ Brezposelnost na mariborskem delovnem trgu. V času od 22. do 31. decembra je iskalo dela pri tukajšnji Borzi dela 132 oseb; prostih službenih mest je bilo 64, delo je dobilo 76 oseb, odpotovalo jih je 27, v evidenci je ostalo koncem leta še 571 oseb. Od 1. januarja do 31. decembra 1929 je iskalo dela pri tukajšnji Borzi dela 9810 oseb in sicer 5327 moških ter 3985 ženskih; prostih službenih mest je bilo 5278, odpotovalo jih je 4180, odpadlo pe 1631.

□ Ljudsko gibanje. V decembru 1929 smo imeli v Mariboru 40 rojstev, 39 smrtnih slučajev ter 21 porok.

□ Dela... Zaposlitev dobi preko tukajšnje Borze dela: 11 hlapecev, 1 kravar, 4 majarji, 2 švicarja, 20 godnih delavcev, 10 rudarjev, 1 elektroinstalater, 1 sodar, 1 čevljar, 1 krojaški prikojevalec, 3 čevljarski prikojevalci, 1 mlinar, 1 plačilni natak, 12 ključavničarjev, 10 mizarjev, 3 kovači, 1 lesostrugar, 1 pre-

doma!« je rekel. »Nekam je moral oditi in sicer takoj potem, ko se je poslovil. Postelj je nedotaknjena. Kožuha in kučme tudi ni. Kaj to pomeni? Vsekakor ni bil Cezar zaman tako nemiren!«

Inženjer se je hitro oblekel in stopil ven. Cim je odprl bernardincu vrata, je stekel pes z glasnim lajanjem po cesti proti obmejnemu gozdiču.

To je vse jako razburilo. — Vsi, ki so bili pri Sokolovih na obisku, so se z leščerbami napotili v gozd. Pol ure pozneje so že Antona potegnili iz jame. Našel ga je seveda Cezar, ki je tam stal na robu in glasno lajal. Z vrvo so potegnili pogumnega dečka iz pasti, ki bi mu lahko postala usodna.

»Misliš, da sem truden? Prav nič!« je mrmral, medtem ko je zaspal pod toplim kožuhom v očetovem naročju.

»Tu je vaša škatlja, gospod Glinski. Ali jo poznate? Ključ itak imate. Vse je v redu? Imeli ste srečo, da je boljševeki niso že danes odpri. Moj deček vam je to škatljo prinesel iz Sovjetske Rusije in hvala Bogu, da se je vse tako srečno končalo. Res ne vem, katere zveze so fantu to omogočile. Tako trdno je zaspal... Torej srečno novo leto, gospod Glinski! Saj vam je res prinesel srečo!«

Ali ste že poravnali naročnino?

kajevalec, 1 raznašalka kruha, 1 slaščičar, več vajencev, 3 dekline, 5 kuharic, 6 služkinj, 1 varuska, 1 vzgojiteljica, 1 poslužnica, 1 postrežnica, 6 služkinj, 1 pletiljka, 1 bolniška postrežnica ter 1 šiviljska vajenka.

□ **Otroška predstava v marib. gledališču.** V ponedeljek 6. t. m. popoldne ob 15 se vrši premijera nove otroške igre mladinskega pisatelja Oskarja Zolnirja »Grudica«, ki je opremljena s pesmimi D. Gorinske, godbo in plesom. Vsak odrasli, ki kupi vstopnico ima pravico, da vzame enega otroka do 4 leta na krilo.

□ **Nižji poštni in brzojavni uslužbenec** priredijo dne 11. januarja v veliki unionski dvorani pod pokroviteljstvom oblastnega upravnika pošte in telegrafa A. Gregorica dobrodelni plesni venček. Dobiček je namenjen za podporo bolnih tovarišev, njihovim vdov in sirot, ter se zato občinostno naproša, da podpira to humanitarno prireditev. Vstopnice prodajajo pismošče.

□ **Dilefantška družina Poselske zveze** priredi na Kraljevo ob pol 17 poučno igro »Najdena hči«. Prireditev se vrši v dvorani Prosvetne zveze.

□ **Valovi strasti in ljubezni** je naslov igrakazu, ki slika kruto zatiranje angleških katoličanov pod vladjo ohole kraljice Elizabete in ki jo uprizori jutri mladinski Maribor. Družba franciskanske župnije v dvorani Prosvetne zveze na Aleksandrovi cesti. Pričetek ob pol 17. Prijatelji mladine — vabljeni.

□ **Nočno lekarniško službo** ima prihodnji teden (od jutri popoldne pa do vključno 12. t. m. opoldne) Vidmarjeva lekarna pri Arehu na Glavnem trgu.

Celje

□ **Sporod Slomškove akademije**, ki se vrši v okviru prosvetnih večerov na god Svetih Treh kraljev dne 6. januarja 1930 ob 4 popoldne v veliki dvorani Narodnega doma v Celju: 1. F. Smetana: Korčakina iz opere »Prodana nevesta«. Orchester. 2. »Preljubno veselje, o kje si doma?« Rajanje dece. 3. Thomas: Mignon, Romanca »Poznaš deželo...«. Gounod: Ave Maria... Grečninov: Uspavanka. Sopran solo poje gospa dr. Rajhova. 4. G. Donizetti: Don Pasquale, Overture. Orchester. 5. Recitacije izbranih odlomkov iz Slomškovih spisov. Recitira mag. pharm. G. Fedor Gradnik. 6. R. Straus: Na vseh vernih dan; A. Caldarera: Kot solnčni žarki; G. Verdi: Simon Boccanegra. Romanca: Razboljena duša. Bas solo poje g. ravnatelj Šifrer. 7. P. Čajkovski: Chant sans paroles. (Pesem brez besed.) Orchester. 8. Anton Martin Slomšek. Predavanje. Govori pomožni škof Javantski presvetli gospod dr. Ivan »mažič. 9. R. Lubas: Koncertna korčakina. Orhes. Solo-pretje spremlja na klavirju glasbeni učitelj celjske Glasbene Matice gosp. Dušan Sancin. Orchestralne točke izvajala salonski orchester pod vodstvom gosp. Zvonka Lenardona. — Vstopnice se dobijo v prodajni v Slomškovi tiskovni zadrugi danes, jutri v nedeljo od 10 do 12 popoldne v pisarni Prosvetnega tajništva na Cankarjevi cesti 4, na dan prireditve pa popoldne od 9 do 12 ter popoldne od 2 dalje v Narodnem domu. — Pripravi smo, da bo prireditev dostojna počastitev velikega cerkvenega kneza, neumornega narodnega prvobuditelja ter nekdanjega celjskega opata Slomška Društva.

Pišejo nam

IZ TRBOVELJ.

Poročila sta se g. Rihard Trost, poslovođa občinskega pogrebnege zavoda, in gđc. Milka Borušak, hčerka tukajšnjega urarja. Bilo srečno!

Preselila se je v lastno hišo nasproti Sušnika, Retje, babica ga. Roza Les. Priporočila se še nadalje cenjenim damam.

Dovoh naročil ima še vedno rudnik za premog. Naloži se ga dnevno samo v Trboveljah okoli 300 vagonov. Nobeno leto, odkar obstaja rudnik, se ni toliko premoga naložilo in odposlalo kot v prejšnjem letu, znamenje, da so se po širni domovini dobro založili s kurjavo. Izučila jih je lanska huda zima. Večina si je nebalila premog že v poletju in zgodnji jeseni. Posledice obilnega prometa s premogom se kažejo tudi pri nas. Obtemu v delavstvu, ki je bilo vse leto zaposleno in ni praznovalo štihtov, so zadovoljni tudi naši obrtniki in trgovci in si žele še več talih let.

V Društvem domu dobiš vedno najboljša vina in jedila ter domačo zabavo.

Ljubljansko gledališče

Drama:

Začetek ob 20 zvečer.

Sobota, 4. januarja: DON CARLOS. Red C. Nedelja, 5. januarja ob 15: PETERČKOVE POSLEDNJE SANJE. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob 20: ŽIVLJENJE JE LEPO. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Ponedeljek, 6. januarja ob 15: PETERČKOVE POSLEDNJE SANJE. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob 20: BITKA. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Torek, 7. januarja: Zaprto.

Opera:

Začetek ob pol 20 zvečer.

Sobota, 4. januarja: BENEŠKA NOČ. Pred D. Nedelja, 5. januarja ob 15: TRUBADJR. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob 20: TIČAR, opereta. Izven.

Ponedeljek, 6. januarja ob 15: EVGENIJ ONJENGIN. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven. — Ob pol 20: ŠVANDA DUDAK. Ljudska predstava pri znižanih cenah. Izven.

Torek, 7. januarja: Zaprto.

Mariborsko gledališče

Sobota, 4. januarja ob 20: ORLOV. Ab A. Kuponi Nedelja, 5. januarja ob 15: PISKROVEZ. Znižane cene. Kuponi. — Ob 20: RADIKALNA KUR. Znižane cene. Kuponi.

Ponedeljek, 6. januarja ob 15: GRUDICA. Otroška predstava. — Ob 20: ORLOV. Kuponi.

CELJSKO GLEDALIŠČE.

Sreda, 8. januarja ob 20: KROG S KREDO. Goslovanje Mariborčanov.

Cerkveni vestnik

Meščanska Marijina kongregacija pri sv. Joželu ima v nedeljo, 5. t. m., ob sedmih zjutraj skupno sv. mašo in obhajilo, ob enajstih pa skupni šod. Ob pol enajstih je odborova seja.

Poizvedovanje

Izgubila sta se dva rožnata venca v bližini šentjakobske cerkve. Najditeli naj jih prinese Uršiču, Hrenova ul. 3.

Naši drsalcji na Češkem

Češka drsalna zveza priredi velike mednarodne drsalne tekme v Strbske Pleso v dne 11. in 12. januarja. Te tekme se vrše za prvenstvo Visoke Tatve v umetnem drsanju.

V dne 18. do 20. januarja se pa vrše istam drsalne tekme v umetnem drsanju za prvenstvo Evrope.

Teh tekem se udeležijo tudi drsalcji Ilirije

Reprezentančne tekme v l. 1929

Sestavili smo tabelo ki vsebuje vse reprezentančne igre prejšnjega leta. Je v toliko zanimiva ker jasno kaže koliko reprezentančnih tekem je katera država odigrala. Je pa tudi tabela kolikor toliko krivična, ker se nahajajo v ospredju države, ko so igrale med seboj. Njih reprezentance pa ne predstavljajo kvalitete n. pr. Avstrije, Ogrske ali Češke, kajti Poljska ni igrala ne ene tekme z profesionalnimi zvezami, mi ravno tako Rumunija ali Bolgarska. Vsega skupaj je bilo v prejšnjem letu odigranih 60 reprezentančnih tekem. Tabela izgleda takole:

	iger	dobila	neodl.	izgub.	score
Škotska	6	5	1	—	24:9
Anglija	7	5	—	—	27:9
Nemčija	5	4	1	—	17:3
Španija	3	3	—	—	17:4
Švedska	7	5	—	—	27:11
Poljska	2	2	—	—	8:2
Rumunija	4	3	—	1	10:6
Ogrska	6	5	2	1	13:8
Norveška	6	5	1	2	19:19
Avstrija	6	5	2	1	14:9
Češka	8	5	3	2	23:17
Estonka	5	2	1	2	12:10
Italija	4	2	—	2	11:8
Jugoslavija	5	2	1	2	11:13
Holandska	6	2	1	3	11:20
Latvija	6	2	1	3	10:22
Francija	7	2	1	3	11:24
Finska	5	1	—	4	4:19
Belgija	4	1	—	3	5:11
Danska	3	1	—	2	12:8
Irska	4	1	—	3	9:17
Bolgarska	2	1	—	1	6:2
Litavska	1	—	—	1	1:5
Luxemburška	1	—	—	1	3:5
Wales	2	—	—	2	2:10
Portugalska	3	—	—	3	1:15
Švica	6	—	—	6	9:27

Najslabše se je torej odrezal evropski prvak iz leta 1924 Švica. Njih nogometna zveza je napravila sklep, da ne bodo igrali toliko časa sobenih meddržavnih tekem, dekler se kvaliteta švicarskega nogometa zopet ne dvigne.

Zanimiva je tabela glede naše reprezentance. V letu 1928 se je nahajala med 32 državami reprezentancami na štirinajstem mestu za Irsko, v prejšnjem letu pa zopet na istem mestu, sedaj pa za Italijo. Odigrale sta se dve tekmi, vendar je pa za to score skoro da pozitiven.

Da je škotski nogomet še vedno prvi, priča dejstvo, da so tudi v prejšnjem letu škoti na prvem mestu in ne beležijo ne enega poraza.

Medklubuska tečma smučarskega kluba „Ljubljana“

razpisana za praznik sv. Treh kraljev dne 6. t. m. v Ljubljani se vsled neugodnih snežnih razmer odpuštuje.

Razpisuje se pa za isti dan, to je 6. t. m. v Planici:

Smučski tek na progi 12 km — za nad 18 let stare tekmovalce in smučski tek na progi 4 km — za naraščajnike nad 14 let.

Startom ob 10 odpuštuje za naraščaj ob 11 pri koči Smučarskega kluba Ljubljana pri Tamarju, — cilj istotam. Tekmuje se po pravilniku J. Z. S. S. — Start dovoljen vsem pri J. Z. S. S. verificiranim tekmovalcem. Tozadnje prijave je vpslati z prijavnino od 10 din do 4. t. m. 12 ure na naslov: D. Rovar, Ljubljana, Trboveljska premogokopna družba. Naraščajniki so prijavnine prosti. Naknadne prijave sprejema vodstvo tekme v klubovi koči pri Tamarju do 6. t. m. 9 popoldne. Zbranje startnih števil in popis proge se vrši pred tekmo.

Prvi trije plasirani tekmovalci 12 km proge prejmejo častne plakete; pri naraščajski tekmi pa prvi trije praktična darila.

S. K. Ilirija. Nogometna sekcija: Danes zvečer se vrši v kavarni Evropi ob 18.30 seja načelstva nogometne sekcije. Važen dnevi red, za to točno in polnoštevilno. Načelnik.

Nogomet v tuiini

Zaključek turneje dunajskih Kubov v Italiji. Krasno zmago v Bologni s 4:1 je dosegla Vienna, ki si je s tem pridobila velik ugled v Italiji. Saj je premagala slavni klub F. C. Bologna, ki je bil lansko leto italijanski prvak. Tekmi je prisostvovalo 8000 gledalcev. — Skoda, da je bila Vienna 1. januarja nato z 1:0 poražena v Alessandriji od Alessandrije. Ta poraz je bil nečasten konec turneje Vienne, ki je že odpotovala domov.

Admira je iz Španije odpotovala v Livorno, kjer je nastopila napram Livorno. Dunajčani so bili nekoliko utrjeni od dolgega pota in se zato niso prav potrudili z igro. Zmaga z 2:0 je zaslužena, čeprav bi Admira kot prvak morala postaviti večji rezultat. — Zadnja tekma Admir v Italiji je končala z 2:2 neodločeno. Dunajčani so to pot nastopili v Neaplju proti Sp. C. Napoli. Slab teren je že itak nerazpoloženi Admiri vzel še ono malo dobre volje. Poleg tega je bil težje poškodovan izvrstni napadalec Wagner. Da pa je bila mera polna, je še sodnik škodoval Admiri s svojimi krivičnimi odločbami. Ni Dunajci niso zadovoljni z zadnjimi tekmami svojega prvaka.

V Turinu se je odlikovala Austria, ki je z rezultatom 1:1 napram F. C. Torino popravila svoj težki poraz v Genui. Niti Dunajčani niso mislili, da bo tako srečno izšlo. Tekmo je obiskalo nad 10.000 gledalcev. — Prav veselih src je Admira odpotovala nato v Nizzo, kjer je nastopila v zadnji tekmi proti Olimpicu Nizza in zaslužno zmagala s 4:1.

Wacker je v Bergamu z 1:1 končal tekmo proti Atalanta. Malo mestece je spravilo na igrišče kar

.....

Vsaj dinar za Slovensko Stražo

.....

Polo Svab in Avčin. Svab se bo udeležil obeh tekem, Avčin bo pa startal samo v tekmah za prvenstvo Visoke Tatve v razsedniški zbor je zimska sportna zveza delegirala zveznega sodnika gospoda Vodiška.

Od naših drsalcev upravičeno pričakujemo, da bodo naš drsalni sport v inozemstvu častno zastopali.

4000 gledalcev, ki bi radi videli sloviti Wacker. Toda to pot so dunajski igralci odpovedali, kajti igra napada je bila vse prej kot dobra. — Izgleda, da je v zadnjih dneh postal Wacker naročnik na neodločne rezultate, kajti v Benetkah je igral z A. Sp. Venezia 4:4. V prvem polčasu Wacker ni mogel priti v igro, vse je šlo narobe, igralo se je brez vsake volje. Prvi polčas je končal tudi neodločeno z 1:1. — Wacker je po tekni odpotoval v Milan, kjer bo igral zadnji 2 tekmi.

V Italiji pa se mudi še dunajski W. A. C., ki je v Rimu neopil proti Lazio in zmagal z 1:0. Italijani pa so tu pokazali surovo igro, v kateri je W. A. C. zelo trpel. Sodnik ni znal preprečiti robustne igre Italijanov. — Pot je nato zanesla W. A. C. a daleč doli v Palermo, kjer je gostoval proti F. C. Palermo. Mesto Palermo ima 'e malokdaj priložnost videti mednarodno tekmo, zato je na igrišče prihitelo nad 5000 gledalcev, ki so pozdravljali Dunajčane. W. A. C. je v silni igri, polni lepe tehnike in efektivnih strelav, zmagal s 4:0 nad svojim nasprotnikom.

S tem torej bo nekako zaključena turneja dunajskih klubov, ki Dunaju ni prinesla uspeha in ugleda, ki ga je on vsaj pričakoval.

Zmaga španske reprezentance. V Barceloni se je odigrala težko pričakovana reprezentančna tekma Španije proti Češkoslovaški. Dokaz, da je omenjena tekma vzbudila tudi v Barceloni splošno zanimanje, je bila množica 40.000 gledalcev, ki je spremljala do zadnjega trenutka napeto igro. Ze v prvem polčasu je bila vidna rahla premoč Španije, ki je s svojo visoko igro zbegala češke igralce. V drugem polčasu

Rusija brez zvonov

Novi načrti brezbožnikov

Uspeh brezbožnikov, ki si domišljujejo, da je njihova zasluga, da letos v številnih ruskih krajih ne bo slišati prazničnega pozvanjanja božičnih zvonov, jih je tako ohrabil, da so že začeli pomišljati, če bi ne bilo dobro, da bi v 13. letu revolucije sneli vse zvonove z zvonikov, da bi tako prihodnji božič sploh ne bilo zvonjenja božičnih zvonov.

Da bi pripravili vlado do tega usodnega koraka, obrača oficijozni vladni organ »Izvestija« pozornost na dobiček, ki bi ga prinesla izvedba boja proti zvonovom državi. Najprej opozarja na zgled francoske revolucije, ki je uporabila zvonove za denar in topove. Celot visoki protektor ruske cerkve Peter Veliki ni prizanesel zvonovom in preli iz njih 100 velikih in 143 malih poljskih topov. Poleg teh zgodovinskih motivov pa našteva list tudi čisto taktične, realno politične posledice. V zvonovih so namreč še vedno vltiti portreti carjev in velikih knezov. V meščanski vojni so dobro služili belim gardistom v boju proti rdečim in še danes daje njihovo pritrkavanje povod proti-

Feminizem na krivih potih

Pred kratkim je objavil »Osservatore Romano« med »Rilevi e commente« naslednji setavek o feminizmu:

»Feminizem tvori danes vprašanje, ki gre vstric z vprašanjem demografije, naraščanjem oduosno padanjem števila prebivalstva. Kakor se zdi, je postala Anglija poizkusno poprišče enega in drugega. Medicina in gospodarstvo dvigata svoje odločne ugovore proti odpravi rojstev in zahtevata ravnotežje v življenju proti ženskemu vpadu v vsa delovna poprišča. Ženska je močan in nevaren tekmecek moškemu. Njeno delo je na splošno slabše plačano in dobičkanosnejše. Brez skrbi, ki teže dušo družinskega očeta, po nravi poslušnejša in redoljubnejša, ženska mnogo lažje nego moški dobi delo po vseh uradih, posebno pa v mladih letih, ko se posveča pridobitnemu delu. Na drugi strani pa dekleta vleče neodvisno življenje, jih vedno bolj oddaljuje od nekdanje težnje po lastni družini in tako narašča, v stalnem tekmovanju z moškim, armada uradnic.

Pri vsem tem opazajo v Angliji, da vprašanje ne bi bilo tako preče, če bi res šlo samo za ženske, ki morajo kakor moški služiti vsakdanji kruh za družino. Taki slučaji, ki so pri moških pravilo, so pa pri ženskah izjema.

Minister Thomas je spričo strašne stiske, ki jo povzroča brezposelnost, v nekem svojem govoru, ki je vzbudil največjo pozornost, ugovoril: »Težave, za katere pa vlada ni odgovorna, povzroča tudi dejstvo, da zavzema delovna mesta, posebno v strojeopisni stroki, mnogo žensk, ki jim tega ni treba. To so ženske, ki jih vzdržuje bodisi njihova družina bodisi mož. Če bi te zajedavske delavke ostale doma in opravljale gospodinske posle, bi se odprlo za brezposelne moške na tisoče in tisoče mest.

Pustimo ob strani ugovore neke lady, goveče feministinje, ki je proti temu takoj naglasila, »da ogromna večina ženskih uradnic dela zato, ker brezposelno mora, ker bi drugače ne mogla živeti. Proti temu ni kaj oporekati. Utegne se motiti minister, utegne se pa motiti tudi, kar je verjetnejše, gospa Rhonda. Za sedaj ne gre za to. Tu je nekaj drugega. Bojevita lady naglašava svoje zadržanje, da bi želel gospod Thomas, socialist, da bi katera-koli vrsta prebivalstva, bodisi moškega bodisi ženskega, živel v brezdelju.

To je točka, ob kateri se izpotika današnji feminizem. Zanj dom več ne obstaja; žensko gospodinsko delo je prešlo v bajko. Kakor se govori o srednjeveških mučilih, tako se govori sedaj o ženskem delu med domačimi stenami, ki je bilo glavna opora in uteha družinskega življenja. Dom naj žalostno propada

pa se je primerila Kadi, češkoslovaškemu srednjemu krilu, poškodba na očesu, ki ga je potem zelo ovirala pri nadaljnjem igranju. V tej zmedji je Španija zabila zmagonosni gol. Kljub naporu Čehov, da bi vsaj izravnali, je ostal vsak poskus brezuspešen in tekma je končala z zmago Španije v razmerju 0:1. Španska obramba je bila izvrstna in ni dopuščala nasprotnikom strela. Zmaga Španije je povsem zaslužena in kaže zopet, da je v resnici v zadnjem času češkoslovaški nogomet nazadoval.

Turneja Viktorije-Zižkov. V Atenah so Čehi nastopili najprej napram Panathenajkos in dosegli neodločen rezultat 2:2. Poraz 3:4, ki so ga sprejeli Čehi v drugi tekmi napram Enosis v Atenah je menda zdrnil nerazpoložene igralce, ki so odšli nato v Solun. Tu pa je imela Viktorija-Zižkov za nasprotnika Herakles-klub, ki ga je pa s 4:0 občutno porazila in s tem vsaj nekoliko izbrisala slabe rezultate obeh atenskih tekem.

Tekmovanje za zlati pokal na Dunaju. Z rezultatom 9:0 je Floridsdorf A. C. gladko odpravil Brigittenauer A. C. Pa tudi druga tekma je končala z veliko premočjo prvorazrednega Nicholson napram drugorazrednemu Slovanu. S 7:2 je Slovan poražen zapustil igrišče. Te tekme so pokazale, da drugorazredni klubi ne bodo igrali več kake vloge v tem tekmoivanju. Sedaj vodi še Vienna pred F. A. C. om in Nicholsonom, kateremu slede drugorazredni B. A. C. in Slovan.

Dunajsko jesensko prvenstvo v drugi ligi končano. Izredno srdit boj za prvo mesto v tabeli se je bil zadnje čase med tremi vodečimi klubi druge lige: Brigittenauer AC, Vorwärts 06 in Slovanom. Vsi trije pa imajo sedaj enako število točk, le razmerje golov je za Slovana ugodnejše. S ponovno diktirano tekmo proti Altmansdorf — namreč prva je bila razveljavljena — si je Slovan osvojil časten naslov jesenskega prvaka druge lige. Slovan je dunajski klub, v katerem so po večini zbrani na Dunaju živeti Čehi. Dolgo vrsto let je Slovan težil, da pride na prvo mesto in šele sedaj mu je ta želja uspela. Toda ni se rečeno s tem, da je on definitivni ven prvak druge lige, kajti treba bo odigrati še spomladno prvenstvo. Morda bo tedaj še ostrejša borba, kajti vsi trije klubi: Slovan, BAC in Vorwärts 06 bodo pričeli tekmoovati z istim številom točk.

revolucionarnim uporom proti odredbam sovjetskih oblast. Zvonovi delujejo sovražno delavskemu razredu, ko njihovo zvonjenje že navsezgodaj moti delavčevu spanje.

Četudi bi vsa ta dejstva pustili ob strani, pravi »Izvestija« dalje, ostanejo kljub temu še ogromne gospodarske koristi z odpravo zvonov. Po uatančnih računih se lahko pridobi iz njih nič manj kot 330.000 ton rude, ki bi predstavljala vrednost 30 milijonov rubljev. Rusko gospodarstvo tako nujno potrebuje rudnin, da si Rusija pač ne more privoščiti luksusa, da bi zvonovi še nadalje viseli v svojih linah. Ravno kar lahko vidimo sijajne primere razredne zavednosti. 67 vasi se je prostovoljno odreklo zvonovom, da bi jih lahko uporabile za nabavo poljedelskih strojev in čisto so jih celo sneli s petjem »internacionale«.

Tako »Izvestija«. Ker so »Izvestija« poluradni list, ni skoro nobenega dvoma, da je dala vlada pobudo za tak članek. Tako bo najbrže 1. 1930 v resnici pomenilo konec zvonov v Rusiji.

in se ruši: ženska proti temu ne more nič. Doma ženska ne more drugega nego lenariti. Zato gre od doma in dela.

Zablode, ki prinašajo h gospodarskim problemom še probleme izpačenih moralnih načel, po katerih se ženska izneverja svojem poslanstvu »ohranjevalke« domačega ognjišča, ki ugaša in pokopava pod pepelom vse kreposti, ki jih je nekoč prižigalo in poživilo.

Znamenita 400letnica

Filozofija beloruske zgodovine je v marsičem kašipot tudi Slovincem v zamotanih razmerah in težavnih nalogah najbližje bodočnosti. Zakaj Belorusi so pod skoraj enakimi pogoji doživeli že mnogo tega, kar še Slovence čaka in kakor Slovenci, so sedaj tudi Belorusi razkosani na več držav. Kot eden sam mogočen akord odmeva iz vsega dosedanjega beloruskega narodnega, političnega, gospodarskega, prosvetnega in verskega razvoja tista zahteva, ki velja še v večji meri sedaj za Slovence, da je namreč edina pomoč v dviganju resnične prosvete, v gospodarskem napredku ter gospodarski samopomoči in v poglobljenju verskega življenja. Zato je prav, da slavi te dni beloruski narod štiridesetletnico litovskega statuta. Samo visoka kultura beloruskega naroda je bila vzrok, da so neslovanski Litovci začeli pod svojo lastno streho v okrilju litovske države sprejemati beloruski jezik, beloruske prosvetne pridobitve in belorusko civilizacijo. Beloruski jezik je postal občevelni jezik v vsej litovski državi. Koncem leta 1529 je izšla prva pisana zbirka zakonov litovske države ali t. z. Litovski statut v beloruščini. Prišli so težki časi za beloruski narod, ko je izgubil svojo državo. Sosedje so ukinili Litovski statut, belorusko ljudstvo so pahnili v temo nevednosti in neznanja, s silo so mu hoteli vzeti celo njegov jezik; vse do konca svetovne vojne so odrekli Belorusom narodno samobitnost in preganjali njihove kulturne delavce. Toda spomni na slavno preteklost, na visoko kulturo v minulosti in ljubezen do vere, vse to je vžigalo cela stoletja v Belorusih toliko notranjih sil, da so se uveljavili kot desetmijlonski slovanski narod s svojo kulturo, s svojim jezikom in svojimi posebnimi zgodovinskimi nalogami, ki se ne dajo zakriti celo v dušah beloruskih boljševikov in delajo v Sovjetski Beloruski republiki velike skrbi moskovskemu diktatorju Stalinu. Narodi z visoko kulturo ne umirajo.

Šah

Končnice

Kot smo se seznanili z najvažnejšimi pravili otvoritvenih partij, se mi zdi najvažnejše, da predložimo h končni igri ali končnici. V podroben študij o končnicah se seveda ne bomo spuščali, ker to ne spada v našo rubriko, pač pa si bomo analogno kakor otvoritvene igre ogledali le najvažnejše točke o končni šahovski igri, torej toliko le, kolikor mora povprečen šahovski amater znati.

I. Neodločene ali remis partije.

Načelno pravilo se glasi: Če igralec na koncu partije ne more ali ne zna s preostalimi figurami nasprotnika matirati, tedaj je konec igre neodločen ali remis. Ta slučaj nastopi praviloma:

1. Če ostaneta igralcema samo še kralja na deski.
2. Če ostaneta enemu ali drugemu igralcu razen kralja še kakšne druge figure, vendar ne take, s katerimi se more nasprotnika matirati. (S preostalim enim tekačem ali skakačem n. pr. je mat nemogoč.)
3. Če sta oba igralca enako močna, da imata n. pr. vsak po eno damo in po en stolp in nihče od njih si ne upa riskantnega napada, ali če imata igralca neenake tekače (eden na črnem, drugi na belem polju).
4. Če oba igralca vztrajata na ponavljanju enih in istih potez.
5. Če igralec nasprotniku n. pr. s preostalimi figurami ne more ali ne zna s preostalimi figurami nasprotnika matirati, tedaj je konec igre neodločen ali remis. Ta slučaj nastopi praviloma:
6. Če je eden izmed igralcev »pate«.

»Pate« pa postane igralec, ako po šahovskih pravilih ne more napraviti nobene poteze ko je na vrsti. V tem slučaju postane igra »pate« ali neodločna ali remis.

Razen tega postane partija neodločna ali remis tudi v takih slučajih, v katerih navidezno izgleda, da je mat mogoč, vendar pa je teoretično dokazno drugače. Takih slučajev je 15 in si jih doma prihodnjič ogledati. (Dalje sledi.)

IZ BOJA ZA SVETOVNO PRVENSTVO.

(Deseta igra.)

26. partija.

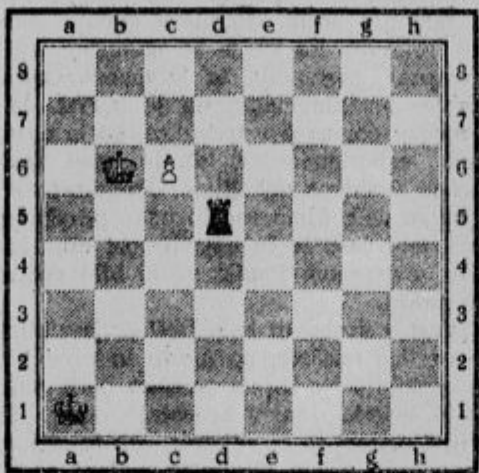
Beli: Bogoljubov	Črni: Aljehin
1. d2—d4	d7—d5
2. c2—c4	c7—c6
3. Sg1—f3	Sg8—f6
4. Sd1—c3	e7—e6
5. Lc1—g5	Sb8—d7
6. e2—e3	Dd8—a5
7. Sf3—d2	Lf8—b4
8. Dd1—c2	d5—c4
9. Lg5—f6	Sd7—f6
10. Sd2—c4	Da5—c7
11. Lf1—e2	O—O
12. O—O	Tf8—d8
13. Ta1—d1	Sf6—d5
14. Sc3—e4	Lb4—e7
15. a2—a3	b7—b6
16. Le2—d3	Lc8—b7
17. Td1—c1	Ta8—c8
18. b2—b4	b7—h6
19. Dc2—b3	Sd5—f6
20. Tf1—d1	Sf6—g4
21. Se4—g3	e6—e5
22. d4—c5	b6—c5
23. b4—b5	Lb7—d5
24. Db3—c2	Sg4—e5
25. Sc4—e5	De7—e6
26. Ld3—c4	Ld5—c4
27. Dc2—c4	De5—b2
28. a3—a4	Td8—d1
29. Tc1—d1	Db2—b4
30. Dc4—c2	e5—c4
31. Sg3—e2	Le7—f6
32. g2—g3	c4—c3
33. Td1—b1	Db4—a5
34. Kgl—g2	Tc8—d8
35. Dc2—c4	Td8—d2
36. De4—c4	Td2—c2

37. Tb1—d1	Da5—b6
38. Se2—d4	Db6—d8
39. Td1—d3?	Lf6—d4
40. Td3—d4	Dd8—f6
41. Td4—f4	Df6—e5!
42. e3—e4?	Tc2—d2
43. De4—c8+	Kg8—h7
44. Tf4—f7	De5—e4+
45. Kg2—h3	Td2—d5
46. Tf7—f4	Td5—h5+
47. Kh3—g4	De4—e2+
48. f2—f3	Th5—g5+
49. Kg4—h3	De2—f1+
50. Kh3—h4	in beli se vda, ker Th5+

itak igre promptno odloča.

Problem šte. 24.

(Končnica od R. Savedra.)

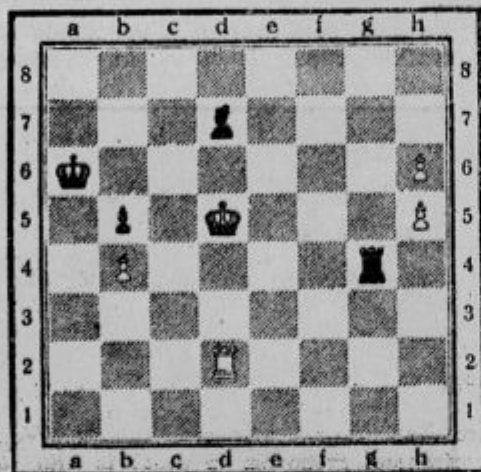

Beli na potezi dobi.

Problem šte. 25.

Zelo zanimivo končnico slično tema je prinesel problemski šahov, mojster A. Troickij, ki je za svoje uspehe na tem polju žel najvišje državno odlikovanje za zasluge.

(Končnica od A. Troickij-ja.)

Beli na potezi dobi.

Rešitev problema šte. 20.

(V zadnji šahovski rubriki.)

1. Te6—g6	Sg3—f6
2. Dg5—h6+	Kf8—f7
3. Tg6—f6+	e7—f6
4. Dh6—h7+	Kf7—e6
5. f4—f5+	Ke6—d6
6. c4—c5+	Kd6—d5
7. Dh7—g8+!!	Da8—g8
8. Kd2—d3!	z nekritim matom z e2—c4

Rešitev problema šte. 23.

1. Dg3—c3

Bilanca zunanje trgovine - aktivna

Po pravkar objavljenih podatkih je znašal v mesecu novembru t. l. uvoz v našo državo 156.000 ton za 621.9 milj. Din napram 161.000 tonam za 687.7 milj. Din v novembru lani. Uvoz je torej znatno nazadoval napram lani, kar opažamo tudi v prejšnjih mesecih. Pa tudi napram oktobru letos je uvoz nazadoval, kar je pripisovati predvsem zmanjšanju uvoza manufakture. Tako je uvoz bomb, tkanin od oktobra na november nazadoval od 69.2 na 48.0, voln. tkanin pa od 42.0 na 19.1 milj. Din.

Največ smo v novembru 1929 uvažali sledečih predmetov (v milj. Din, v oklep. podatki za oktober 1929): bombaž 17.1 (10.9), predivo 40.7 (43.8), tkanine 48.0 (69.2), volna: predivo 12.2 (11.2), tkanine 19.1 (42.0), svil. tkanine 6.3 (12.9), železo sir., polobdelano 7.9 (10.2), pločevina 9.9 (11.8), žel. material 6.6 (27.6), razni pop. izdelani predmeti 31.4 (34.2), petrolej 8.2 (1.9), nafta 14.6 (7.8), kože nepredel. dom. živ. 14.2 (17.5), kava 21.0 (21.9), riž 7.8 (9.2), premog 19.8 (18.3), ovčj. plodovi in semena 11.0 (8.6), stroji in aparati 34.7 (55), elektrotehn. predmeti 18.6 (21.5), prev. sredstva 9.95 (16.2).

V posameznih mesecih se je naša zunanja trgovina razvijala sledeče (v milj. Din):

	1929	1928	1929	1928
januar	560.7	(591.6)	425.7	(430.3)
februar	404.0	(621.7)	385.1	(439.0)

Konkurzi v letu 1929

1929 je bilo razglašanih 1062 konkurzov napram 917 v l. 1928. — Izboljšanje proti koncu l. 1929.

V mesecu decembru lani je bilo po podatkih Jugoslov. dr. za zaščito upnikov v Zagrebu razglašanih v naši državi 68 konkurzov napram 87 v decembru predlanskim in 85 v novembru lani. Največ konkurzov je bilo v decembru lani razglašanih v Srbiji in Črni gori: 52 (v decembru lani 73), v Sloveniji in Dalmaciji 7 (5), v Hrvaški in Slavoniji 6 (6), v Vojvodini 2 (3) ter v Bosni in Hercegovini 1 (—).

Kakor običajno se v zadnjem četrtletju lani opaža nazadovanje števila konkurzov, kar je popolnoma sezijskega značaja. Statistika po četrtletjih v zadnjih letih je sledeča:

	1927	1928	1929
1. četrtletje	349	266	303
2. četrtletje	256	220	307
3. četrtletje	220	187	232
4. četrtletje	235	244	220

Iz teh podatkov je razvidno, da je bilo v prvih četrtletjih lani število razglašanih konkurzov znatno večje kakor lani. Toda v zadnjem četrtletju 1929 se je položaj tako zboljšal, da je število konkurzov napram odgovarjajoči dobi 1928 celo nazadovalo.

Iz statistike konkurzov je tudi razvidno, da je lani bilo v Srbiji izredno visoko število konkurzov. Tako beležimo v l. 1929 v Srbiji 845 konkurzov napram 682 v letu 1928, v vseh ostalih pokrajinah države pa je znašalo število lani 217 (235 l. 1928) in je torej celo nazadovalo. Dvig celokupnega števila konkurzov je pripisovati predvsem poslabšanju položaja v Srbiji, dočim je bilo drugod boljše.

Zadnja leta se je gibalo število konkurzov sledeče:

	1926	1927	1928	1929
Srbija	456	718	682	845
ostali kraji	376	342	235	217

Po pokrajinah pa se razdele konkurzi v zadnjih letih:

	1926	1927	1928	1929
Srbija	456	718	682	845
Hrvatska	115	113	80	85
Slov., Dalm.	95	104	80	69
Vojvodina	124	94	58	50
Bos., Herc.	42	31	17	13

Trgovinska pogodba in konvencije z Madžarsko. »Služb. Novine« prinašajo sedaj (priloga šte. 302 za 25 dec.) zakon o trgovinski pogodbi z Madžarsko, nadalje odredbe o specialnih ugodnostih danih v obmejnem prometu, odredbe o živ. kužnih boleznih, odredbe za vzajemno pomoč v carinskih zadevah, nadalje zakon o konvenciji o uredbi prometa in tranzita na jugosl. in madžarskih železnikah, o vporabi žel. post. Gola, o konvenciji za vzdrževanje jedn. mostov, o vzdrževanju obmejnih cest in naprav in o uveljavljanju obmejnih kamnov.

Nova d. d. V Skopju je odobrena ustanovitve deln. dr. »Generalnotrgovaško a. d.« z glavnico 2 milj. Din (2000 delnic po 1000 Din).

Likvidacija. »Stolarsko a. d.« v Beogradu je stopilo v likvidacijo.

Narok za priložno poravnavo: Zapuščina Vink-slja Franceta, trgovca v Gradcu 10. jan.

Odprava konkurza: Škerbec Franc, trgovec v Ljutomeru; Hutter Matija v Kočevju, ker je vsa masa razdejena.

Zaiznanje kapitala. Kosmos, družba z o. z., sedaj drogerija »Sanitas«, d. z. o. z. v Ljubljani je sklenila znižati glavnico od 45 na 20.000 Din.

Nove egiptovske carine. S 17. februarjem t. l. stopi v veljavo novi egiptovski carinski tarif. Mesto dosedanjih ca. 8 1/2% vrednostnih carin se uveljavijo deloma vrednostne carine, deloma količinske carine. Blago iz tistih držav, ki po preteku 1 leta po uveljavitvi novega tarifa ne sklenejo pogodb z Egiptom, plačajo 100% carinskega dodatka. Med novimi carinami omenjamo za cement 30 piastrov (1 angl. funt sterling = 97.5 piastrov) za tona, gnojila 60 piastrov za tona bruto les. pohištvo 20% ad valorem itd.

Mednarodni sejem v Budimpešti. V Budimpešti se vrši mednarodni velesejem od 3. do 12. maja 1930. Naše poslanstvo v Budimpešti se zanimalo za to, ali se more pričakovati znatnejša udeležba razstavljenecv tudi iz naše države. Zato vabi Zbornica TOI interese, ki bi se eventualno hoteli udeležiti sejma kot razstavljalci, da ji to prijavijo najkasneje do 10. t. m. Stroške za prevoz blaga, za razstavne prostore in vse druge izdatke morajo nositi razstavljalci sami.

Borza

Dne 3. januarja 1930.

Denar

Radi praznika v ponedeljek dne 6. t. m. se vrši borzni sešatek jutri v soboto 4. t. m.

V današnjem deviznem prometu sta se prav znatno uveljavila tečaj Londona in Newyorka. Na drugi strani pa je popustil Dunaj, zlasti pa Praga, ki je bila zaključena po 166.56 napram 107.29 včeraj. Promet je bil srednji. Zaključek v privatnem blagu ni bilo in je v vseh zaključenih devizah interverencija Narodna banka.

marec	684.6	(701.7)	499.4	(503.2)
april	713.7	(650.0)	615.0	(428.5)
maj	701.2	(650.0)	533.7	(431.7)
junij	614.6	(587.6)	530.2	(454.4)
julij	635.5	(615.0)	621.3	(493.8)
avgust	635.5	(634.6)	1006.2	(693.8)
september	656.6	(706.3)	721.3	(692.3)
oktober	748.1	(765.7)	991.3	(666.1)
november	621.9	(689.7)	814.1	(642.3)
december		(622.1)		(569.3)

Skupno je v prvih 11 mesecih lani znašal naš uvoz 1.532.000 ton za 6.995.15 milj. Din napram 1.425.000 tonam za 7.213.2 milj. Din v prvih 11 mesecih predlanskim. Ker je tudi na drugi strani naš izvoz narastel, je postala

bilanca naše zunanje trgovine aktivna. Aktivnost trgovinske bilance opažamo že od avgusta sem. Še za prvih 10 mesecev l. 1929 imamo beležiti pasivno bilanco za znesek 44.3 milj. Din, za prvih 11 mesecev pa je naša zunanjetrgovinska bilanca aktivna za 147.9 milj. Din in gotovo je da bo tudi decembarska bilanca aktivna.

Slika trgovinske bilance je sledeča:

	uvoz	izvoz
11 mes. 1929	6995.2	7143.1
11 mes. 1928	7213.2	5875.4

Dočim je bila torej bilanca v prvih 11 mesecih 1928 pasivna za 1.337.8 milj. Din, je za 1929 aktivna v tej dobi za znesek 147.9 milj. Din.

Ljubljana. (V oklepajih zaključni tečaj.) Amsterdam 2277 bl., Berlin 1348 bl., Bruselj 789.70 b., Budimpešta 988.50 bl., Curih 1094.40—1097.40 (1095.90), Dunaj 798.02—798.02 (794.52), London 275.11—275.91 (275.51), Newyork 56.39 bl., Pariz 222.35 bl., Praga 166.56—167.36 (166.96), Trst 295.40 bl.

Zagreb. Amsterdam 2274—2280, Budimpešta 988.50 bl., Berlin 1346.5—1349.5, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 798.02—798.02, London 275.11—275.93, Newyork 56.29—56.49, Pariz 221.25—223.25, Praga 166.56—167.36, Trst 294.40—296.40.

Belgrad. Amsterdam 2274—2280, Budimpešta 987—990, Berlin 1346.50—1349.50, Bruselj 789.20—791.20, Curih 1094.40—1097.40, Dunaj 798.02—798.02, London 275.11—275.91, Newyork 56.29—56.49, Pariz 221.25—223.25, Praga 166.56—167.36, Milan 294.40—296.40.

Curih. Belgrad 9.1275, Budimpešta 90.25, Bukarešt 307.25, Dunaj 72.55, London 25.115, Newyork 515.50, Pariz 20.2875, Praga 15.23, Sofija 8.7225, Trst 26.99, Atene 6.70.

VREDNOSTNI PAPIRI

Ljubljana. Celjska 170 den., Ljublj. kreditna 125 den., Prastrediona 920 den., Kred. zavod 170 den., Vevče 182 den., Slavna 50 den., Sešir 105 den., Kranj. ind. 304 den., Ruše 250—260.

Zagreb. Drž. pap.: vojna škoda ar. 437.50—438, kasa 437.50—438, termint: I. 437 den., februar ex coup. 411—412.50, marec 413.50—416, srečke rdeč. križa 40 den., 7% invest. pos. 84.75—85.25, agrari 52—54. Bančni pap.: Union 202 den., Poljo 64.50—68, Hrv. 50 den., Kred. 100—104, Jugos 85—87 (85), Ljublj. kred. 125 den., Medjun. 58 den., Nar. 8250 den., Prastred. 920—925 (922.50), Srpska 158 den., Zem. 125—128, Ind. pap.: Gultmann 185—190, Slavona 200 den., Slavex 50—95, Drava 270—300, Sečerana 390—410, Osj. ljev. 210 den., Brod. vag. 127—130, Union 170 bl., Nar. ml. 20 den., Isis 20 den., Ragusea 420—440, Jadran. plov. 550 den., Oceania 180 den., Trbovlje 402.50—470, Vevče 152 den., Nar. Sum. 40—60, Piv. Sar. 160 den.

Belgrad. Narodna banka 8250, 7% invest. pos. 84—85, agrari 51.50—52.50, vojna škoda 438—439, ult. febr. brez kupona 400.20—411, Tobačne srečke 85.

Dunaj. Podon.-savsko-jadran. 87.95, Wiener Bankverein 21.30, Bodencredit 51, Creditanst. 171, Escomptes. 105, Jugos 220.25, Ausseiger Chem. 81, Alpine 32.80, Trboveljska 57, Kranj. ind. 40, Rima Murany 98.65.

Žito

Danes ni bilo na našem domačem žitnem trgu nobenih izprememb, tudi Čikago izkazuje neizpremenjene tečaje. Tendence je še vedno mirna in povpraševanje po blagu je normalno. Ponudbe pšenice so sicer maloštevilne, vendar zadovoljujejo povpraševanje. Tudi za korožo je položaj ostal neizpremenjen, promet je srednji. Cene so: Za pšenico 205—207.50, za korožo 105—107.50 bačka nakladalna postaja. — Pšenčna moka se zelo sporadično ponuja in so cene dosti visoke. Povpraševanje je precej živahno.

Ljubljana (Vse samo ponudbe, slov. post., plač 30 dni, dob. prompt) Pšenica bač 79 kg 2% ml. tar. 245—247.50, 78 kg 242.50—245, 77 kg 238.50—240.50, 80 kg 2% ml. tar. 242.50—245.50, 77 kg 235—237.50, slav. 77 kg 2% ml. tar. 227.50—230, rž 72/73 kg 2% ml. tar. 200—205, moka 0 g vag. bl. Ljubljana vag. bl., plačilo po prejemu 370—375, koroza bač nav. vozn. 210—212.50, ml. tar. 205—207.50, umetno suš. nav. vozn. 195—197.50, ml. tar. 192—195.50, česu prim. suha kval. gar. 170—175, činkvantin 245—247.50, ječmen bač. oz. 66—67 kg 205—207.50, 63—64 kg 190—195, oves bač 63/64 kg 193—197.50, ječice 275—300.

Sombor. Pšenica bačka Sombor okolica 77 kg 197.50—202.50, pšenica bač. 78 kg 200—205, slovonska 190—195, sremška 195—200, bačka Tisa šlep 202.50—207.50, banška Dunav šlep 200—205, banška Bega kanal 195—200, — Oves bački, sremški in slavonski 140—145. Vse ostale neizpremenjene. Tendence je neizpremenjena. — Promet 207 1/2 vagona.

Novi Sad. Pšenica 78 kg 200—205, bač. 77 kg 195—200, gor. bač. 77 kg 202.50—207.50, gor. ban. 197.50—202.50, juž. ban. 77 kg 185—190, srem. 77 kg 180—195, ladja Tisa 78 kg 207.50—212.50, oves 137.50—142.50, koroza gar. 100—105, bač. 100—102.50, II. 107.50—110, III. Donava 120—122.50, IV.—V. 127.50—132.50, koroza 117.50—122.50, ječmen 125—130, moka 0 g 305—315, sl. 2 280—290, sl. 5 240—245, sl. 6 180—190, sl. 7 140—150, sl. 8 112.50—115, otrobi bač. in ban. 90—95. Tendence neizpremenjena. Promet: 39 vag. pšenice, 13 koroze, 15 moke, skupaj 67 vag.

Budimpešta. Tendence medla. Pšenica marec 22.45—24.22, zaki. 22.39—22.40, maj 24.35—24.28, zaki. 22.49—24.30, okt. 22.47—24.05, zaki. 21.06—24.07, rž marec 15.98—15.95, zaki. 15.92—15.93, okt. 17.07—17.28, zaki. 17.26—17.28, koroza maj 15.42—15.37, zaki. 15.38—15.39, koroza tranzit maj 14.85—14.80, zaki. 14.80—14.83.

Les

Na ljubljanski borzi je tendence neizpremenjena.

Eksekutivna prodaja: 2 vagona suhih bukovih drv z do 1

Belgijski princezinji Mariji José, bodoči ženi italijanskega prestolonaslednika, je v kraljevi palači v Bruslju poseben odbor pod predsedstvom belgijskega prometnega ministra Lippensa (na levi) izročil dragocen poročni pajecolan.

Politična prerokovanja

Odkar je bil kralj Savel pri vedeževalki iz Endora, je zgodovina za vsakega kralja našla preroka, ki se je zabaval s tem, da je vse bolj vedel in zvaljal državne krmarije v njihovih sklepih in navidezno dobro premišljenih podjetjih. Zanimivo vprašanje bi bilo dognati, koliko nesreč so preroki ženskega in moškega spola naprtili ljudem s tem, da so s fatalizmom zamorili čut odgovornosti, voljo dela pa speljali od dobrega na strah pred uspehom.

Kako je v najnovejšem času z vplivom »napovedovalcev« na politiko držav, je manj znano. Pri reorganizaciji ministrstev in praznoverja, kakor se je tekom stoletij razvila, preroki nimajo več posebnega direktnega vpliva na usodo držav. Da se pa preroki še vedno vmešavajo v svetovne zadeve, dokazuje cela vrsta prerokovanj, za katere je svet zvedel.

Ko je norveški kralj Haakon leta 1890., takrat še princ Karel, v družbi svojega mladostnega prijatelja Herdebreda potoval na danski šolski ladji »Heimdall« po Sredozemskem morju, so pristali v Malagi in oba gospoda sta se sprehajala po mestnih ulicah. Zvedela sta, da se v neki kavarni v Rue Carmeñ nahaja lepa vedeževalka po imenu Dolores, katero naj bi na vsak način obiskala. Res sta jo našla in princ Karel jo je vprašal za svojo usodo. »Vi boste zasedli prestol,« je napovedala Dolores Karlu, ki ga pa ni poznala, in še dodala: »Svoje ime boste pač morali spremeniti, ne pa svojega jezika.« — Tudi to je držalo, zakaj princ Karel je bil vnuk danskega kralja. Seveda je bil princ zelo prizadet, rekel je vedeževalki, naj mu prerokovanje napiše in je izročil listek svojemu prijatelju, da ga shrani. Smisel prerokovanja je bilo razumeti le tako, da bo Karlov brat Kristijan umrl pred njim; v tem slučaju bi seveda Karel zasedel danski prestol. Šlo pa ni za danski prestol, zakaj leta 1905. je princ Karel postal norveški kralj. Nadel si je novo ime in se imenoval Haakon, ohranil pa je svoj materinski jezik, ki ga tudi na Norveškem govore.

Polna takih prerokovanj je nemška zgodovina. Tako je neki Herrmann v Brandenburg v 13. stoletju napisal v latinščini debelo knjigo, katera vsebuje vse polno političnih prerokovanj. Tako je v knjigi usoda Nemčije za mnogo stoletij naprej določena, napovedana bitka pri Jeni in drugi važni podatki, celo ujedinjenje nemške države v letu 1871.

Pruski kralj Viljem I. je leta 1840. obiskal neko slavno vedeževalko. Bil je takrat še princ in stavlil vedeževalki vprašanje: »Katero leto bom zasedel prestol?« — »1858,« se je glasil odgovor. Vprašal je dalje: »Katero leto bodo nemške države tvorile enotno državo?« Vedeževalka je odgovorila: »Leta 1871.« Naslednje vprašanje: »Kdaj bom umrl?« Odgovor: »1888.« In zadnje vprašanje Viljemovo se je glasilo: »Kdaj bo konec nemške države?« — »1913,« je odgovorila vedeževalka.

Te napovedi vedeževalke so postale splošno znane in ker so se do leta 1888. izkazale kot točne, so mnogi ljudje smatrali leto 1913. kot kritično leto v nemški zgodovini in iz okolice cesarja Viljema II. se je vedelo, da je tudi on s strahom pričakoval to leto.

Tudi o portugalski kraljici Amaliji pripovedujejo, da je bila že mnogo let poprej po neki ciganki pripravljena na krvavo dramo v Lizboni, ob kateri je izgubila svojega moža in sina. Kraljica je vsako leto obiskala svojo sestro vojvodinjo Aosta na gradu Capodimonte, odkoder je hodila na sprehod v Napolj. Tam je najrajši hodila po ozkih ulicah, kjer stanujejo ubožni sloji. Ljudstvo jo je poznalo in ji radi njene lepote in ljubeznivosti nadelo ime »oranžna kraljica«. Ko je nekega dne šla skozi predmestje Pendino, je stopila k njej stara ciganka in jo prosila, če ji sme vedeževati. Komaj pa je ciganka zagledala črte na kraljičini roki, je kriknila: »Umor, smrt in kri!« Ko se je pozneje zgodila strašna katastrofa, se je baje kraljica v svoji bolesti spomnila tega prerokovanja.

Peš skozi Afriko

Dva Avstraleca, Monson in Wilson po imenu, sta dospela pred kratkim v Kairo, potem ko sta prehodila celo Afriko. Prehodila sta vsega skupaj 7000 milj in pri tem bila tudi v Rodeziji in belgijskem Kongu. Prtljaga obeh potnikov je obstojala iz ene same odeje. Pred letom dni sta praznovala božič v pokrajini Zambesi, sredi divjakov. Kakor pripovedujeta, so bili divjaki napram njima izredno prijazni. Neki črnc iz Konga ju je celo spremljal prav do Kaire, toda, ko so prispeli tja, ga je mestni promet in vrvenje tako prestrašilo, da je kar bežal nazaj v puščavo. Med podjo sta Monson in Wilson tudi poskušala splezati na goro Kilimandžaro, česar pa radi pomanjkanja živila nista mogla izvršiti.

Strahovita nesreča v kinu

Že v noveletni številki smo na kratko poročali o strahovitem požaru v kinematografu, ki je zahteval okrog 70 smrtnih žrtev. Sedaj smo prejeli še naslednje podrobnosti: V nekem kinu škotskega mesteca Paisley so kazali film za otroke. Naenkrat pa je izbruhnil požar in med deco je nastala strašna panika. Po nekaj minutah so bili vsi prostori kina napolnjeni z dimom. Mnogo otrok se je zadušilo, medtem ko so se drugi gnetli proti izhodu in v tej gneči jih je bilo mnogo zmečkanih. Policija in gasilci so takoj prispeli na lice mesta, toda stalo jih je precej truda, preden so prodrli v dvorano in tam vzpostavili vsaj malo reda.

Dosedaj so pripeljali v bolnišnico okrog 200 ranjenih otrok, dočim se število mrtvih ceni preko 70. Ne ve se še natančno, kaj je pravzaprav povzročilo to strašno katastrofo. Operater pri kinematografu je izjavil, da je bil njegov pomagač v trenutku, ko je nastala panika, zaposlen s tem, da je zopet navijal pravkar izvedeni del filma. Naenkrat se je iz tistega dela filma začulo neko prasketanje in v istem času se je pojavil gost dim, ki je prodrl v dvorano. Paniki se ni bilo več mogoče ogniti.

Vest o strahoviti katastrofi se je z bliskovito naglico razširila po mestu in pred kinematografom se je zbrala množica ljudi, največ je bilo seveda staršev nesrečnih otrok. Pretresljivi prizori so se odigrali. Jok in stokanje je napolnilo mesto. Očetje in matere so skušali prodreti v kino, toda s tem so še bolj otežkočili že itak naporno reševanje policije in gasilcev. Preko 100 policistov in gasilcev se je požrtvalno trudilo, da reši otroke iz gorečega kina. Ker ni bilo dosti bolniških voz na razpolago za prevoz ranjenih otrok v bolnišnico, so jih naložili v tramvaj in jih odpeljali.

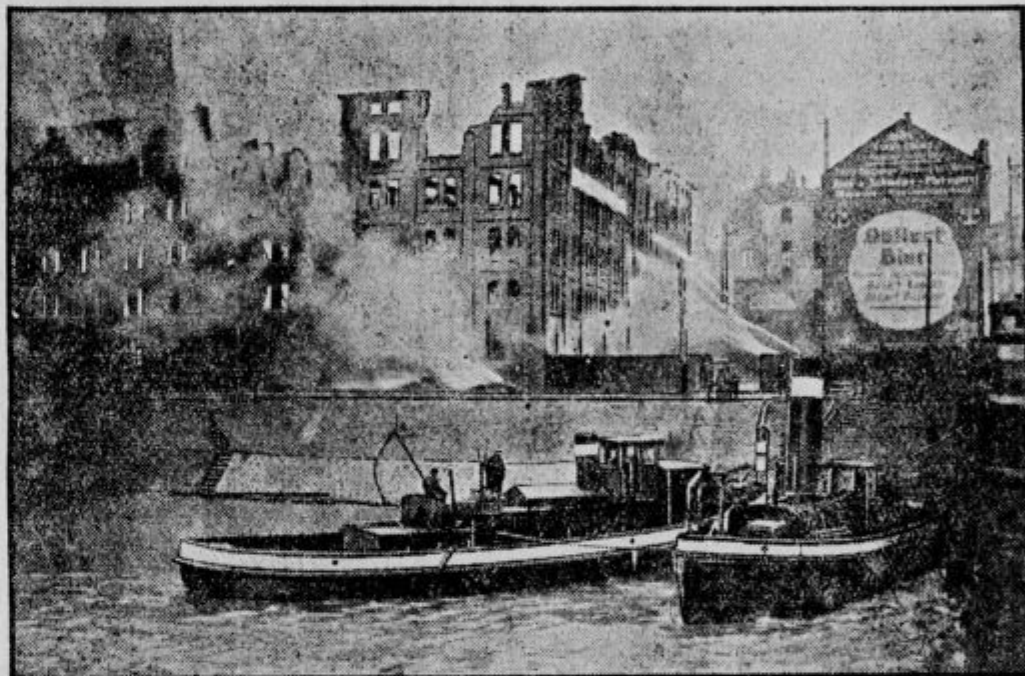
Do sedaj so v dvorani in pri izhodu našli 72 otroških trupel. Ti otroci, ki so namera-

Poljski ministrski predsednik profesor Bartel, ki je 30. decembra sestavil novo poljsko vladu.

Prebivalstvo v Združenih državah

Kakor poročajo iz Newyorka, je prebivalstvo Združenih držav naraslo v zadnjih desetih letih točno za 14.299.000 duš, tako da je znašalo število celokupnega prebivalstva USA v mesecu juliju l. 1928. 119.360.000 duš. Leta 1909. je število prebivalstva znašalo 90.508.000. Število ljudi, ki zaslužijo, se je povišalo od 34.255.000 na 46.580.000, kar znači, da 39% prebivalstva živi od zaslužka ostalih 61% prebivalstva. Leta 1790. je bilo 80% prebivalstva Angležev. Danes pa je radi velikanskega priseljevanja tujih narodov in radi številnih mešanih zakonov zelo težko ugotoviti odstotek Angležev. Vendar se lahko trdi, da se število Angležev giblje med tretjino in polovico celokupnega prebivalstva.

Velik požar v pristanišču Duisburgu je popolnoma uničil šestnadstropno skladišče. Škoda znaša nad 14 milijonov dinarjev.

vali Silvestrov večer preživeti v kinu, pripadajo večinoma delavskim rodbinam. Večina otrok je umrlo ne toliko radi ognja in dima, kakor pa radi strahu in gneči pri izhodu. Vsi zdravniki so šli takoj v bolnišnico, da nudijo prvo pomoč nesrečnim otrokom. Okrog kina se še vedno zbirajo množice, večinoma obupani stariši, katerih jok se razlega po vsem mestu. Vse mesto je v črni zastavi. Prekinili so vse zabave in prireditve. Lokale so izpraznili in preživeli Silvestrovo pod vtisom strašne katastrofe.

Podgane uničile cel kraj

Na Westflorese, enem izmed manjših otokov sundskega arhipelja, se je dogodil redek slučaj elementarne nesreče. Nastala je lakota in kuga med prebivalstvom. Vzrok temu je bila nepregledna armada podgan, ki je v milijonskem številu navalila na tisti kraj. Otok se nahaja južno od otoka Celebes in je pokrit z gostimi gozdovi. Na njem se nahajata dva vulkana. Od Evropejcev živi na otoku samo predstavnik holandske oblasti z družino in pomožnimi uradniki, dočim šteje domače prebivalstvo otoka četr milijona prebivalcev. Milijonska armada podgan je uničila ves pridelek, posebno pa kraje, kjer raste riž in koruza. Razen gladi se je pojavila tudi nova nesreča, ki so jo prinesle s seboj podgane. Pojavila se je kuga, ki jo prenašajo podgane s svojimi ušmi. Vlada holandske Indije je začela borbo proti podganam. Toda doslej so ostale zmagovalke podgane, ker se še vedno širijo in uničujejo vse, kar je živo. Zaprošili so za hitro pomoč in bodo kmalu začeli uničevati podgane z strupenimi plini, ki edini morejo kljubovati tem nevarnim glodalcem.

>Natakar, kdaj boste vendar prinesli pol race, katero sem naročil že pred eno uro.<

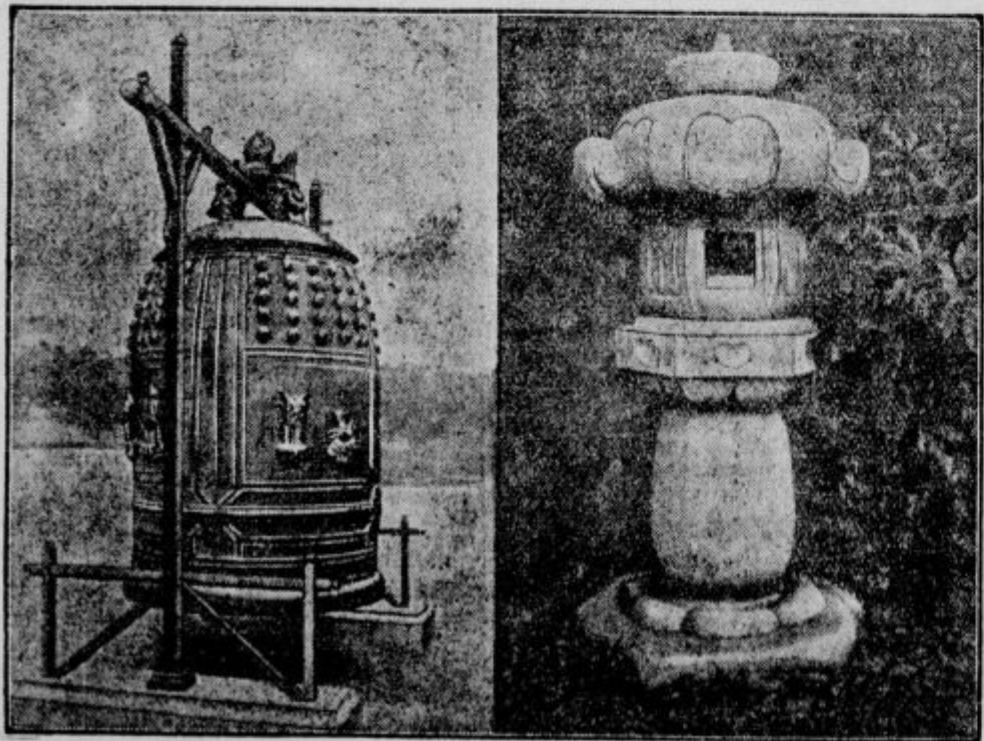
>Kakor hitro bo kdo naročil drugo polovico. Mi vendar ne moremo streljati samo pol race.<

„Knock-out“ v vlaku

V ekspresnem vlaku, ki vozi iz Frankfurtu v Berlin okrog 11 ponoči, se je te dni odigrala zanimiva boksarska tekma. Odvetnik Emil Vorwerk je dremal v nekem oddelku II. razreda, kjer je bil popolnoma sam. Naenkrat je v spanju začutil, da so zaškrpala vrata kupeja in takoj nato je neka roka segla skozi odprtino in zagrabila aktovko, ki je ležala na mreži blizu vrat in v kateri so se nahajale razne listine ter odvetnikov denar. Odvetnik je skočil na noge, zagrabil tajinstveno roko in jo potegnil k sebi. Takoj nato so se odprla vrata in v kupe je stopil čvrst mladenič, ki je zaprl vrata za seboj. Nastal je besen boj. Mladenič je bil krepke postave in je udaril advokata po prsih. Toda tudi odvetnik ni bil slabič in pričela se je borba po in proti pravilom boksanja. Odvetniku, ki je bil bolj izvežban, se je posrečilo, da je zadal svojemu nasprotniku »knock-out«. Lopov je padel v nezavest in odvetnik ga je stražil, dokler ni prišel neki železniški nameščenec. V Berlinu so lopova izročili policiji.

>Oprostite — res nimam nič vrednega pri sebi. Ampak stavim vam predlog: svojim znancom bom priporočil to cesto.<

Zamenjava med Japonsko in Zenevo. Leta 1872 so poslali zvon japonskega svetišča v Shinagawa (na levi) na razstavo na Dunaj. Od tedaj je izginil. Pred kratkim pa so zvon našli pred muzejem Ariana v Zenevi — na istem mestu, kjer bo stala palača Društva narodov. Na prošnjo japonske vlade bodo sedaj zvon vrnili svetišču, ki bo zato podarilo dragoceno staro svetilko iz kamna (na desni).

Iz belgrajskega kulturnega življenja

Razstava »Oblika«

Skupina upodablajočih umetnikov, ki se zbirajo v belgrajskem »Obliku«, od 15. decembra razstavlja v Paviljonu Cvijete Zuzorić. Ker je imenovana umetniška skupina številno najmočnejša in so v njej zastopani skoraj vsi vidnejši srbski likovni umetniki, bom o razstavi obširneje govoril.

»Oblika« ni, kakor bi marsikdo mislil, skupina umetnikov z enim programom, isto ideologijo in zato karakterističnimi skupnostmi. Nasprotno. V njej so zbrani skoraj vsi mlajši in najproduktivnejši srbski, a tudi nekateri hrvaški upodablajoči umetniki. Posebej oni, ki žive v sami prestolici. Vsak se razvija svobodno v svojo smer, kakor mu diktirata okus in stvarilnost. Nobene prisiljene zvezanosti ni med njimi. Skupini predsedava vseučiliški profesor, umetnostni teoretik in slikar Branko Popović.

To je prva »Oblikovna« izložba v Belgradu, ki je v resnici celotna. Doslej je »Oblika« samo enkrat (leta 1927 v Novem Sadu) skupno razstavil dela večine svojih članov. Zato pa za to izložbo vlada tem večje zanimanje in je zelo bogato obiskana.

Slikarstvo je kot vedno številno najmočnejše zastopano. Večina slikarjev pripada umetnostni struji, ki hoče mere, ravnotežja, iskrenosti, romantičnosti barv, ki se odreka slikanju površinskih in svetlobnih vibracij, kot so to delali impresionisti. Eden med belgrajskimi kritiki jih je zadeto nazval »neo-objektivisti«. Do tega novoobjektivizma so prišli po dolgem iskanju in ekstravagancah. Kraj in je zelo mnogo in v njih so najizrazitejši: Štrala (»Količa na Dunavu«), Jovan Bijelić (»Maglaja«, »Kod Jajca u Bosnie«, Veljko Stanojević (»Saint Malo III«), Ličenovski (»Ulica u Skoplju«), Hakman (»Plaisance«, Petrov (»Iz Slovenije«), Huter (»Motiv iz »Prilepac«) in še nekateri. Kompozicij in portretov je manj. Pozornost je vzbudil Petar Dobrović radi zadetega lirizma. Tehnično je vplivan od Van Gogha. (Dobro je njegov »Portret plavušice«.) Ga. Koster, žena nemškega poslanika v Belgradu, je dala nekaj sugestivnih ploštastih krajin iz Dalmacije (»Pejzaž sa Korčule«, Zora Petrović v par delih izstopa (posebej »Devojka u fotelji«). Novoromantik Čelebonović, ki je nedavno prišel iz Pariza, je precej v njegovih manirih. V enem delu se odlikuje (»Devojka sa cvetom«). Omenjanja vredni so med slikarji še: Dalmatince Job, Josić, Milosavljević, Bešević, Tartaglia, Milunović, Aralica, Lučev in dr.

Kiparjev je manj, a so po delih močnejši in sugestivnejši ko slikarji. Štiri imena visoko stoje: Stojanović, Rosandić, Palavić, Stijović. Sreten Stojanović se je učil pri slavnem Francu Bourdelu in mu je zadnji cilj monumentalnost. Posebej se ovaža njegova »Jesenc v bronu«, ki je eden najboljših kipov na vsej izložbi. Rosandić je manj monumentalen in bolj renesančno italijanski. Odlikujejo se njegova vrata v sadi z »borbo dobrega in zla« in pa »Mladić s harfom«. Najboljše Palavićin je stvar, ki je na tej razstavi vsekakor »Zetva« v bronu. Mojster je tudi v vitkih figurinah (Devojka I. II). Stijović je dal nekaj lesorezov in stiliziranega »sv. Jovana«.

Razen slikarjev in kiparjev so na tej reprezentativni razstavi zastopani tudi moderni arhitekti: Jan Dubovi, Milan Zlokočić, Dušan Babić, Nikola Dobrović, Branislav Kojić in še nekateri.

Skupina »Oblika« dela za obnovo tradicionalizma in se ravna po sledečih besedah iz otvornenega govora dr. Branka Popovića: »Stvoriti umetniški pokret, koji će biti u prvom redu naš, naći svoj put i pravac, stvoriti svoje shvaćanje sveta i pokušati oteloviti ga.«

In v to smer je skupina zelo mnogo dosegla, kar kaže posebej ta zadnja njena skupna razstava.

XXXII. kolo Srp. Kn. Zadruga

Srpska Književna Zadruga je tudi letos kot navadno dala sedem v okusno sivo platno vezanih knjig. O treh (Jovan M. Jovanović »Stvaranje zajedničke države Srba, Hrvata i Slovenaca«, Charles Diehl »Bizantske slike«, Milutin D. Lazarević »Naši ratovi za oslobođenje i ujedinjenje«), ki so samo nadaljevanje od lani in razen tega zgodovinsko-znanstvene vrednosti, tu ne bom govoril. V par potezah bom označil »Izabrane pjesme« Silvija Strahinčevića, »Pripovetke« Dragice Vasić, roman »Na prelomu« Nika Bartulovića in pisma Ljubomira P. Nenadovića »O Crnogorcima«.

Torej štiri leposlovne knjige. Tri večinoma ponatis in samo ena nova (»Na prelomu«). Dve starejših, dve mlajših pisateljev. Da smo dobili izbranega Kranjčevića, je čisto prav. Zanimalo bo, če povem, da je izbor iz Kranjčevićevih pesmi S. K. Zadruga prvotno poverila znanemu pesniku Gustavu Krklecu, ki se je pa po književnem dvoboju Car-Carnjanski (et consortes) zahvalil zanj. Zadruga je morala delo poveriti nekemu drugemu Hrvatu in se je obrnila na kritika dr. Antuna Barca. Dr. Barcu se je redakcija posrečila. Knjigi je napisal tudi stvaren predgovor.

Dragiša Vasić je dal nekako antologijo svojih že objavljenih novel: »Svetlana«, »Bakuć Ilija«, »Resimić dobošara«, »Rekonvalescent«, »U gostimac«. Predgovor je zbirki napisal kritik Milan Bogdanović. Vasić je starejši srbski pisatelj in malo soroden Radoju Domaniću in Stevanu Sremcu. Sicer je pa Dragiša Vasić eden boljših srbskih pripovednikov. Posebej iz balkanske in svetovne vojne je mnogo motivov v njegovih delih.

Roman Nika Bartulovića »Na prelomu« je lani nagradilo Prosvetno ministrstvo. Zato najbrže ga je tudi Zadruga tiskala. Je to bogato autobiografski roman nacionalne Dalmacije iz let 1910—1925. Pomembno uvodno besedo je knjigi napisal Vladimir Čorović.

Nenadovićevo delo »O Crnogorcima« je eno njegovih boljših. To so pisma, ki jih je uredil V. Čorović.

V celoti Zadruga izdanja ustrezajo. Samo konkurentov je Zadruga zadnja leta dobila preveč, tako da bo morala v kratkem radikalno spremeniti program. Pred desetletji so bila njena izdanja med Srbi edina te vrste in zato potrebna, danes pa že več drugih založništva gradi v isto smer.

Drobiž

Po zelo uspelem desetdnevem gostovanju nas zapušta družina hudožestvenikov. Odhaja na daljšo turnejo po državi. Najprej v Pančevo in Novi Sad. Potem po vseh običajih Subotico, Sombor, Osijek, Varaždin, Zagreb (15.—18. jan.). Po dosedanjih skicah gostovanj nas opijo hudožestveniki v Ljubljani v dneh 19., 20. in 21. jan., v Mariboru pa 22. in 23. jan. Po nastopih v Sloveniji obiščejo še Karlovac, Sušak, Split, Šibenik, Dubrovnik, Sarajevo, Niš, Skoplje, morda ponovno Belgrad. Iz Jugoslavije odidejo na turnejo v Grčijo.

Lansira se tudi vest, da nameravajo emigrantski hudožestveniki osnovati v naši prestolnici stalno gledališče. V to smer so se zadnje dni že vodila pogajanja s predsednikom Ruskega kulturnega odbora v Jugoslaviji dr. A. Belićem. V Belgradu bi hudožestveniki prišli na dober teren, ki bi njihovi umetnosti dal novih moči, ker je v njem mnogo Rusov, a tudi sama publika bi, ako sklepam po dosedanjih komplimentih, podpirala njihov oder. Praga, kjer imajo trenutno hudožestveniki svoj sedež, pa bi ostala ob strani. Precej jih vleče tudi Paris. Vendar končna odločitev še ni padla.

V ediciji »Narodne prosvete« in v specialni seriji »Biblioteka savremenih jugoslavenskih pisaca« so nedavno izšla »Sabrana dela Jovana Dučića«. Obseg: štiri zvezki. Vsebina: Pesme sunca, Pesme ljubavi i smrti, Carski soneti, proza. Vsaka knjiga je z enim ali več posvećili. V zadnji, prozni knjigi so znamenita Dučićeva pisma iz Švice, Grčke, z Jonskega morja, iz Španije, Francije itd. Oprema knjig je naravnost luksuzna in do danes pri nas menda še noben živi književnik ni serviral svojih proizvodov v tako dragoceni posodi. Seveda je tudi notranja vrednost knjig velika. V nadaljnjih zvezkih bodo zastopani drugi še živi naši pisatelji in pesniki. Sicer se bom pa na knjige še obširneje povrnil.

Nazadnje je kot štiri in štirideseta po številu tudi Jugoslavija sprejeta za članico Inštituta za mednarodno intelektualno sodelovanje, ki je bil že l. 1924 osnovan pri Društvu narodov, a svečano odprt pred štirimi leti v Parizu. Vsaka država pošlje v Institut svojega delegata, ki je v največjeh službah iz diplomatske stroke. Jugoslavijo zastopa dr. Lujo Vojnović, ki je znan v Franciji po svoji knjigi o francoskem gospodstvu na Jadranu, ki je dobila nagrado Francoske akademije. Delo instituta se razvija v smeri znanstva, književnosti, umetnosti in šolstva. Izdaja štiri periodične publikacije.

»Hasanaginica« hrvaškega skladatelja Luia Šafraneke-Kavića, ki jo pravkar pripravila ljubljanska opera, je sprejela tudi belgrajsko »Narodno pozorišče« v svoj letošnji program. »Hasanaginica« se je prvič izvajala v l. 1924 v Zagrebu. Potem je Kavić dal še tisto zagorsko »Medvedgradsko kraljico« (1927) in balet »Figurine«, ki ga je lani dovršil in se je izvajal v Bratislavi.

Modernist Rade Drainac je dal belgrajskemu gledališču v vpripori svoje novo dramsko delo »Univerzalna delavnica mrtvaških krst, Rusin a. d.«

Tome Potokar.

Domač umolvor

V adventu so Kočevarji namesto starih, popolnoma dostalih orgel dobili nove, ki so jim i po zunanjsosti i po notranjščini lahko v mogocen ponos. Že samo pogled na izredno, navzlic skrajni preprostosti čudovito pestro, dražljivo elementarno orgelsko omaro, ki ga na svetu nima primer, gledalca prevzema. Izredno ljubka je osrednja skupina: sv. Frančišek s tički, ki se mu na dvignjenih rokah gnetejo in se izpodlezujejo in s perutičami krilijo, da se v ravnesju, ali bolje: na Frančiškovih rokah obdrži. Iz mogocene stebra, na katerem stoji svetnik, se razraščajo preprosto stilizirane veje z bogatimi zlatimi sadeži in gostolečimi tiči na kvisku se poganzajočih koncih. Sicer pa vsa velika omara ni nič drugega kakor dva mogocna okrogla stolpa, ki nimata drugega okrasja kakor velike srebrne piščali in pozlačene vrhove gladkih brazd, v katerih razore so postavljene piščali. Spodnji del omare (brez vsakršnega okrasja) je bel, zgornji zelen z omenjenimi tenkimi zlatimi pasami. Načrt za omaro je narisal arhitekt, vseuč. prof. I. Vurnik, sv. Frančiška je izrezljal kipar prof. Fr. Kralj. Toliko o prelesti zunanosti.

Notranjost, torej prave orgle pa tudi ni nič manj pomembna. Orgle imajo vsega devet in dvajset izpremenov (registrov) v zelo pestri izbiri, od mogocene trombe in glušče grmeče pozavne do nežne šelesteče Vox celestis (nebeski glas); od kremenitega principala do božajoče dulciane, od hohotajočega se burdona do očarljive, kot čarobni val nas zagrizajoče koncertne viole. Sploh ta koncertna viola! Menda je doslej edina v vsej Jugoslaviji. In je vredna, da si jo človek ogleda, naslušati se je itak komaj more; pa jo že rabi kot violi-solo ali kot zbor viol, samo ali z drugimi mešano: vedno te omamlja, vedno nove čare ti odkriva. Ne vem, ali zbor pravih viol kdaj tako živo, tako sladko zveni. Pa ne smemo samo tega izpremena hvalliti, saj je še drugih osemindvajset, katerih vsakrati tudi pohvalo zasluži. In dasi ušesu niso vsi enako prijetni, so vendar vsi potrebni in vsakrati v svoji vrsti dober, večina njih izvrstna in vzorna, tako da o orglah brez skrbi rečemo, da so prvostolne in spadajo med najboljše, kar Jugoslavija zmore; točneje: odlično se uveljavljajo med tistimi redkimi deli, ki slove po svojem živem, nlemenitem, mehkem, pa hkrati polnem glasu. Glas mogocnih orgel je silen, če so pritegnjeni še jezičniki, postane ogromen, pedal s pozavno kar silovit. — V teh orglah se vidi, da orglaske umetnost, ki smo menili, da je pred desetletji dosegla vrhunec, vendar le še vedno živahno napreduje; zato s pozorno radovednostjo pričakujemo, kaj nam, ki se z nenavadno visokim številom izvrstnih orgel po pravici ponasamo, bodočnost še priinese. Saj smo prepričani, da mojster Jenko, ki ima tako spretno roko in tenko uho, ne bo ostal na sedanjem višku, ampak se bo še izpopolnjeval in nas, kot doslej, pri vsakem novem delu s kako posebno uspešno podrobnostjo presenetil. Posebno v dobro mu štejemo to, da je pometel s staro razvado velike večine orglarskih mojstrov, ki so omare izdelovali po obrabljenih, zanikarnih, neokusnih vzorcih, ki so cerkev bolj kazili, kakor zaljalsi. Jenko pa je doslej še vsem svojim orglam oskrbel tudi visoko umetniško zunanost, tako da bi se za vse cerkve, ki imajo Jenkove orgle lahko rabil izrek žirovskega, ko je ocenjeval zunanost novih orgel in rekel: »Naša cerkev je najlepša zadaj«.

Kočevskemu mestu moremo k izbornu uspelemu delu le iskreno čestitati.

K.

Ilse von Stach: Sveti Tarcizij

Rokodelski oder v Ljubljani uprizori v nedeljo 5. januarja in v ponedeljek, sv. Treh kraljev dan, dramo »Sv. Tarcizij«. Spisala jo je znana moderna nemška pisateljica Ilse v. Stach. Zanimiva je ta drama, zlasti po svoji zgradbi: Dejanje spremlja zbor kot v antičnih tragedijah, le s to razliko, da je razcepljen na zbor kristjanov in zbor paganov; prav ta razkol tvori tudi vsebino, zaplet in razplet dejanja. Mladega kristjana Tarcizija, sina rimskega plemenitaša, pokliče Bog, naj mu zvesto služi; rad se odzove Tarcizij božjemu povelju in kmalu dobi priliko dokazati svojo zvestobo: oče Flavij, prišten Rimljan, ki mu je država vse in se mu zdi s ara državna vera edino prava, ki se boji za sinovo življenje, se veliko boji, ker je morala nekdo njegova žena in Tarcizijeva mati Livija plačati svoje kršćanstvo s smrtjo, ga skuša odvrti od kršćanstva in mu izbere zanosnega grškega modrijana Evfronija za učitelja. Brezverec Evfronij je v času nastopajočega svežega kršćanstva, ko išče vera v stare rimske bogove svojega zmisla le še v tradiciji, v dobi razkola paganske filozofije in plehkega epikureizma, razkola, ki ga zastopa Tarcizijeva brata Flavij mlajši in Romul ter njuni prijatelji, brez moči; saj niti v samem sebi ne more najti miru in tako se zateče k vražam.

Tako blodi paganstvo za zmislo življenja, kršćanstvo pa ga je že našlo v preprostem upanju in zanosu: zanos in upanje greša preko strahu šibkega kristjana Feliksa in preprosto, skoro naivno verna Placidus in Valens sta srečna, če smeta pripraviti oltar za božjo službo v karakombah. Ko papež Sikst ne ve, komu naj izroči popotnico za ulete kristjane, tedaj se oglasi mladi Tarcizij: spoznal je, v kakšno službo ga je prej poklical Bog. A Tarcizij ne prispe več do ujetnikov; podli Evfronij ga izda in Petronij, načelnik rimske policije, ukaže vojakom, naj ga pobijejo.

Tarcizij se zruši, a ko hoče Petronij mrliču oropati »skrivnost«, tedaj mu zasveti svetla luč v obraz in groza mu izvije krič: »Res, strašen je Bog kršćanskile«.

Kristjani pa se ne boje: tam, za smrtnim pragom jih čaka mir in zmagaja. Dejanje spremlja, kot že omenjeno, zbor; krut je zbor paganov: bogove in cesarja kliče v boj proti kristjanom, meč in ogenj je njihovo oržje. Kristjani pa odgovarjajo na krutost z zanosom: »Kaj je smrt? Mar ne vstajenje?«

Borba za Tarcizijevo zvestobo najde tudi v zborih svoj odziv: pagani prosijo bogove ostrih besedi, ki naj otmo Tarcizija iz »demonstskih okov« kršćanstva; ponizno in plaho prosijo svojega Boga, naj mu pomaga. Ta borba stopnjuje čustva obeh sovražnih zborov: srd in zanos.

A ob plehkih zabudah brezversiva se združne še zbor paganov, ki je (kot je že v bistvu vsakega zbora) zastopnik kreposti, dasi paganske; v borbi proti neveri si hoče pridobiti še kristjane; ti pa vztrajajo, a vedo, da ustvarja vero ljubezen in da bo morda prav ta ljubezen nekoč privedla tudi pagane k njim.

Nad junostvom Tarcizijevem osupnejo pagani; že jih zavešča, da med pagani ni več takih junakov, in da se jim bliža smrt. Že morda slutijo, da je res, kar trde kristjani: Upanje, ki tako radi zanj umiramo, ne more biti blodnja.

Ne, ne more biti! — Tarcizij umre. Srditi in razočarani odidejo pagani: le še meč je njihova

moč; meč kristjanov pa je Resnica, mir in zmagaj v večnosti.

Vsa drama, ves misterij je simbol, in sicer simbol paganstva, ki je izgubilo dušo, in simbol svežega kršćanstva, preprostega pa globokega in širkega, kot življenje: kršćanstva, ki se smrti ne boji, ker tako veruje v svojo resnico o vstajenju. Tako problem misterija in drame ni globok, a je velik prav po svoji preprosti dojemljivosti in zanosu, s katerim ga rešuje pisateljica. V igri prevladuje lirika in vsaka oseba je simbol: figura, ki ne služi pisateljici zato, da bi analizirala človeka, ampak da dokazuje; ne dokazujejo pa pri njej besede, ampak čustva. Tako je treba iti gledat do predstave in nikomur ne bo žal; morda bo odšel od predstave ponosen na to, da je kristjan, ponosen na kri, ki je že tekla iz mističnega telesa Kristusovega, ki je tudi sam ud njegov.

Pavel B.

Francoske novosti

Med nešteti novostmi, ki jih bruha dan na dan založbe na francoski knjižni trg, so najimennitnejše gotovo tiste, ki... že davno niso več novosti, a so že davno izginile s trga. Tako beležimo novo izdajo Charles Péguyjevih pesmi: »Le mystère des Saints Innocents« ter »Le porche du mystère de la deuxième vertu«. Zanimiva je nova izdaja znamenite zbirke Paula Valérya: Charnes, kajti posameznim pesnitvam je slovit kritik in duhoviti mislec Alain napisal razlago. Da kar pri Valéryu ostanemo, bodi omenjen tudi izid njegove nove zbirke esejev »Variété II«, v kateri so združeni vsi esejistični spisi, ki jih je Valéry objavil po izidu knjige »Variété«. — Izšla je navadna enenajsta izdaja najnovejšega P. Claudelove drame, »Le soulier de satin«, a njegovo poslednje dramsko delo »Le livre de Christophe Colomb« bo priobčeno v jesenski letni reviji »Commerce«, ki izide te dni. André Gide, čigar šestdesetletnico je pred kratkim slavil ves književni svet, je objavil dodatek svojemu poslednjemu romanu »L'écôle des femmes«, pod naslovom »Robert«. — Vse gornje knjige je izdala založba Nouvelle Revue Française, Paris.

The Slavonic review prinaša v decembrski številki l. 1929. med drugim razpravo o tradicionalizmu v stari ruski umetnosti, o bogomilih in bogomilstvu (napisal Janko Lavrin), o odnosu med češko reformacijo in versko-reformatoričnim gibanjem sploh, o vplivu Danteja na poljsko romantiko, o agrarni reformi na Poljskem, o Pečenegih itd. Arsen Venzelides poroča o dramatični pokojnega Ivo Vojnovića. Med ocenjenimi knjigami se najbolj opaža edicija Vzhodnoevropskega seminarja na novoustanovljeni univerzi v Hamburgu z naslovom »Moskau, das dritte Rom. Studie zur Geschichte der politischen Theorien in der slavischen Welt« od Hildegard Schaefer, 1929, 140 strani. V tem delu se omenja tudi genialni Slovenec Jurij Križanič, ki je s svojo osebnostjo in delom v bistveni zvezi s teorijo Moskve kot tretjega Rima, ki naj človeštvo združi v novo občestvo bratovstva.

Novi mesečnik. Dosedanji ruski tednik »Centralna Evropa« (Praga, v založbi »Orbis«) naznanija, da se bo v svojem IV. letu spremenil v mesečnik. Prinašal bo poleg dosedanjih člankov tudi lepo slovitost. Številka bo imela 64 strani in štiri strani slik na boljšem papirju. Naročnina za Jugoslavijo znaša samo 70 Din na leto, ker je hotelo uredništvo pred vsem poceniti časopis. »Centr. Evropa« je priobčila marsikateri zanimiv prispevek, toda književnosti in umetnosti, predvsem češkoslovaški, boli poredkoma poljski in jugoslovanski, so bili v časih na poti manj zanimivi politični in gospodarski pregledi.

Narodna Starina, nepredelani časopis za zgodovino in etnografijo južnih Slovanov, ki izhaja v Zagrebu in ga ureja dr. Josip Matasović, je posvetila svoj zadnji (12.) zvezek na 112 straneh Sarajevu. Izredno bogata vsebina nas seznani z obrtnim, socialnim pa deloma tudi kulturnim življenjem Sarajeva pod turškim gospodstvom. Zelo dragocene so slike, katerih je nebroj.

Nova literatura, št. 12, prinaša novele Aleksandra Nevesova, Anne Seghers, Ivana Olbrachta, Sergija Semjonova, Marijete Saginjan in Michaela Golda — na vsak način zelo moderne reči.

»Biblioteka narodnog universiteta« v Belgradu je izdala v 17. zvezku »Genialnost i ljudstvo. Lombrova teorija genija, od dr. Branimira Maleša.

Krištof Ko'umb. (Christoph Columbus der Don Quichote des Ozeans. Ein Porträt von Jakob Wassermann. S. Fischer Verlag, Berlin.) Wassermann pravi, da se je dvajset let pečal s to zanimivo zgodovinsko osebo. Zdaj nam je podal njegov portret. To ni Krištof Kolumb, kakršnega poznamo iz šolskih čitank, pripevok in legend, temveč človek, čudak, slab in močan, dober in krut Don Kišot. — Vsaka zgodovinska osebnost postane v nekaj stoletjih torzo. Da se morejo najti vse ti sočere razpletene resnice življenja, je treba, da se ta osebnost, kot iz sanj, znova porodi. Z ljudmi živeli ne pomeni drugega ko stalno revidiranje sodb. Pri zgodovinski osebi, posebno pri taki, ki ima veliko vrednost, je treba, če nečemo zaiti v popolne zmoje, isto iz vizije znova ustvariti. — Tako pravi Wassermann in tega se je tudi držal. Na podlagi zgodovinskih podatkov in skrbno izbranih del o tem velikem človeku, nam je v svoji knjigi ustvaril lik moža, na katerem moremo občudovati njegovo veliko vero v njegovo poslanstvo, njegovo močno voljo in njegovo strahno trpljenje. Iz enostavnosti opisovanja in cele sezone dela gleda moč Wassermannovega genija. — I. P.

Lepa knjiga za otroke pa tudi za vsakega odraslega, ki se zanima za problem otroka, je Mali Jon od slovečega angleškega pisatelja Galsworthyja. (V nemškem prevodu »Der kleine Jon« izšlo pri Santerju 1929 v Berlinu na 63 straneh z zelo finimi, otroški duševnosti odgovarjajočimi slikami, cena 4.50 M.) Mali Jon raste med drevesi, živalmi in dobrimi ljudmi, ki ne motijo njegovega notranjega sveta s pretirano skrbjo strahom in nasilovanjem, ampak pustijo vse dobro iz njega svobodno izrasti. Knjiga je nežna, šegava in ko pesem.

Cvetje iz vrlov Sv. Frančiška je začelo svoj novi letnik 1930 z asketičnimi članki frančiškanskega duha od p. Modesta, Mavricija in Angelika, z novo povestjo p. Romana iz delavskega življenja (Na polih brezdomca) in zanimivimi drobnimi vestmi.

Orliček ima v božični številki med drugim povest »Bellehemske dete« od Selme Lagerlöf in nadaljuje zelo napeto »Tajno davnih dni« od Johna Haldena, ki se odigrava v sibirski tundri. Tudi glasbeno prilogo ima ter je ves srečno harmoniran na otroško dušo.

Gerlich: Die stigmatisierte Therese Neumann von Konnersreuth, 1. del: Lebensgeschichte, 2. del: Die Glaubwürdigkeit der T. N. je izšlo pri Kösel et Pustet v Münchenu.

Slovstvo izgnancev... in akadem'kov

Še vselej so imeli spisi političnih izgnancev in ubežnikov poseben čar. V poslednjem času je Miguel Unamuno, nasprotnik španskega diktatorja Prima de Rive, zbudil s svojimi spisi prav posebno veliko zanimanje v Evropi... Toda ne tako velikim predstavnikom svetovnega slovstva, ampak tistim bojevnikom zoper režim, ki morda jutri ne bo nihče več vedel za njih upornost in za njih rovanje, hočemo posvetiti malce pozornosti.

V založbi »Respublica« v Parizu (103, Foubourg Saint-Denis) je izšla drobna knjižica italijanskega političnega ubežnika Emilija Lussu pod naslovom »La Catena«. Snov te knjižice obravnava kazen konfinacije v fašistični Italiji, življenje konfinirancev na otoku Lipari (kjer se nahaja tudi mnogo Slovencev) in drugod ter nekaj posrečenih begov in posledic, ki so jih taki begi imeli za sorodnike ubežnikov, v kolikor so bili fašistovskemu režimu dosegljivi. — Knjižica je zanimiva in zlasti poglavje o življenju kolonije konfiniranih na otoku Lipari bi zaslužilo, da pride v svetovni tisk...

C.-G. Sarti, znani italijanski publicist in pisatelj, ki že dolgo živi stalno v Parizu in mnogo piše v francosčini, je pravkar objavil roman »Mais... Mussolini n'est pas mort...!«, Agenzia Artistica 2, Rue Brongniart, Paris), v katerem opisuje življenje italijanskih emigrantov v Parizu. Roman je umetniško malo vreden, vendar je tendenca tem bolj podčrtana; v raznih pogovorih so naziranja o sedanjem položaju Italije ognjevitno izražena. — Obe knjižici služi pozornemu čitatelju za pripomoček k razumevanju pravega položaja sodobne Italije.

Veliko prahu je vzbudilo pismo francoskega pisatelja Maurice Bedel-a F. T. Marinettiju, ki je bilo nedavno objavljeno v književnem tedniku »Les Nouvelles littéraires«. V tem pismu, ki s fino ironijo vzpodbuja avantgardista, futurista Marinettija, enega prvih članov pravkar ustanovljene

kr. Akademije znanosti in umetnosti v Rimu, naj potegne svojo sabljo iz nožnice v bran pravice slovenske in umetniške svobode, ki že osmo leto usiha in vedno bolj trpi pod pritiskom diktatorja, je M. Bedel podal žalostno sliko sodobnega italijanskega slovstvenega življenja, ki se ne more ponasati z nobenim pomembnejšim delom, z nobenim važnejšim predstavnikom. Kar jih je bilo velikih in pomembnih — med njimi sedaj ekselencen Marinetti — so popolnoma utihnili in kakor da je odrezano, tudi novih pojav ni videti. Marinetti je naslovil Bedelu v istem listu odprt odgovor ki je sicer poln samohvale in hvale Mussolinija, poln fraz o novem življenju, ki vstaja v novi Italiji, poln opravičil in zmernih zmerjanih, a brez odgovora na pravičnejši odziv. Bedel je v svojem odgovoru galil: da je že osmo leto italijansko kulturno življenje neplošno in se izraža le v junaštvu nešteti manifestacij in demonstracij...

V isti številki »Les Nouvelles Littéraires« citamo članek Lea Ferrera o drugem novopečenem članu kraljevske italijanske akademije, Luigi Pirandello. Resnica je, da je izbruhnila slava tega moža prav ob času, ko je Mussolini zavzel Rim. Toda njegova odrska dela so bila tedaj vsa že napisana, plod tridesetih let sirovaškega profesorkega življenja. Vrtinec slave je možu prepoznal prišel in edino delo, ki ga je v slavi živel Pirandello napisal, je njegov umetniški polom: »Diana e la Tuda«, a njegova človeška izpoved. Kaj mari za slavo, po kateri je trideset in več let koprnel nepoznan, zdaj, ko je starček in ne more svojega življenja na novo začeti? To bridko razočaranje mu je še enkrat potisnilo pero v roko, a s svojim novim delom si je slavo zatemnil... Ekselencen Pirandello postane spet neznan profesor, odjekoval z akademsko sabljo zato, ker je v zmoti živel, ustvarjal in vse, kar je naredil, pogazil in zatajil...

